

LETO XXIV. Stev. 237
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
"LJUDSKA PRAVICA"
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

"LJUDSKA PRAVICA"
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z "BORBO"

LIDIJA ŠENTJURC ORGANIZATORJEM STANOVANJSKIH SKUPNOSTI

Realno gledanje na stanovanjske skupnosti

Prva naloga - formirati skupnost, druga - najti pravo vsebino - Komuna tudi vnaprej ostane odgo-
vorna za urejanje problemov vsakodnevnega življenja ljudi na svojem področju

Na dvodnevem posvetovanju organizatorjev stanovanjskih skupnosti v naših mestih in industrijskih središčih, ki je bilo v začetku tega tedna v Ljubljani, je tovarišica Lidija Šentjura, članica Zveznega izvršnega sveta, poveljala v razpravi nekatere misli o principialnih vprašanjih formiranja in delovanja stanovanjske skupnosti.

Tovarišica Lidija Šentjura je v urodu med drugim poudarila, da je izredno važno pojasniti, kako vključiti stanovanjsko skupnost v naš sedanji gospodarski sistem in v sistem družbenega upravljanja. V zvezi s tem je poudarila naslednje:

O ODNOSIH STANOVANJSKIH SKUPNOSTI IN KOMUN

Med drugim je Lidija Šentjura dejala: "Komuna je morala doseči predvsem skrbeti za sredstva za investicije ter organizacijo podjetij in podobno. Ljudski odnosi pa se niso dovolj bavili z vsakdanjimi življenjskimi pro-

bine. O tem je dejala naslednje: »Napačno bi bilo misliti, da bo stanovanjske skupnosti formiral nekdo mimo tistih ljudi, ki so zanje zainteresirani. Po mojem mnenju je pravilno, da mesto razdelimo na trinajst ali petnajst skupnosti, toda to v toliko, kolikor to izvajajo množične organizacije kot pobudnik občanov. Popolnoma napačno bi bilo, če bi to napravil ljudski odbor, ki bi razdelil mesto n. pr. na štirinajst stanovanjskih skupnosti in prisilil ljudi, da morajo živeti tako, kot si to predstavlja ljudski odbor. To je stvar državljanov. Trenutno pa smo v fazi, ko je potrebno, da z iniciativno množičnih organizacij najdemo neko pametno razdelitev, upoštevajoč račune, ki so bili narejeni v zvezi z izdano brošuro in pripravljeno razstavo, o tem, kdaj so posamezni servisi in ustanove rentabilni. Zdrži se, da se tista neposredna soseska, ki je bila tudi do sedaj področje, kjer so se ljudje med seboj povezovali in skupno reševali nekatera vprašanja, kjer so n. pr. imeli isto trgovino, ambulanto, šolo in podobno. Zato je razumljivo, da nas šele čaka sklepanje in razprava na zborih volivcev, kjer se bodo volilci opredeljevali, ali hočejo imeti stanovanjsko skupnost, kakšen naj bo njen minimalni program in kakšne naj bodo približne meje take skupnosti. Dali smo ljudskemu odboru samo pravico potrditi želje državljanov, da se stanovanjska skupnost formira, s tem da ljudski odbor, ki mora videti teritorij v celoti in poznati tudi komunalne zadeve, svetuje tem zborom volivcev oziroma stanovanjskim skupnostim, kakšne naj bi bile njihove meje. V nobenem primeru ne bi bilo prav, da bi ljudski odbor diktiral in odredil. To je po mojem mnenju ena izmed prvih stvari, ki nam mora biti jasna. Nihče teh stanovanjskih skupnosti delovnim ljudem ne prinaša, ampak je to stvar delovnih ljudi samih, ki se izjavijo, ali hočejo stanovanjsko skupnost imeti in kakšna naj bi bila njena vsebina.

Tovarišica Lidija Šentjura je nato omenila, da bo to dolgotrajen proces, ter je pri tem poudarila zlasti vlogo političnih in množičnih organizacij, ki naj se

SKRBI AMERIŠKE DIPLOMACIJE

Kako podaljšati premirje na Daljnem vzhodu

Ameriške raketne naprave na Tajvanu

New York, 8. okt. (Tanjug). V washingtonskih političnih krogih menijo, da zunanje ministrstvo v dveh smereh proučuje položaj, ki je nastal s začasnim prenehanjem sovražnosti v Tajvanski ožini. ZDA si predvsem prizadevajo ogniti se slehernemu ukrepu, ki bi lahko nanje prenesel odgovornost za morebitne motnje ali celo za prekinitve sedemdnevnega premirja. Menijo namreč, da je ta ukrep kitajske vlade vzbudil optimizem v ameriški javnosti, v OZN in na svetu sploh glede možnosti, da bi našli izhod iz sedanje krize.

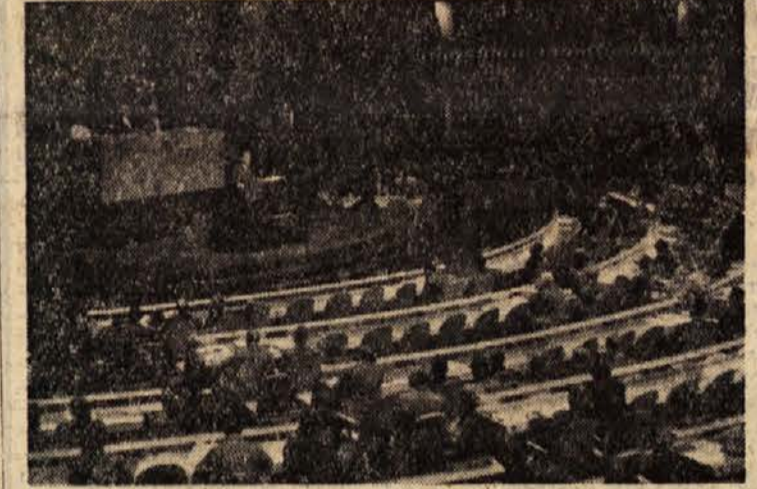
Drugo, mnogo važnejšo smer prizadevanj političnih krogov vidijo v proučevanju ukrepov, ki bi jih odredilo zunanje ministrstvo zato, da bi se premirje morja podaljšalo vsaj na 4 do 6 tednov, kar bi diplomatom omogočilo pripraviti bolj bistvene ukrepe. To bi lahko dosegli tako, da bi "prepričali" Cankajška, naj napove umik dela svojih čet z otokov v bližini kitajske obale, kjer ima 130 do 220 tisoč vojakov. V tem primeru bi bilo premirje zagotovljeno s postopnim umikom.

Na takšne pobude poluradno odgovarjajo s poudarjanjem "težav", da bi "prepričali" Cankajška vzle nedavni Dullesovi oceni, da je "neumno imeti velike oborožene sile na otokih blizu obale". Če bi se pokazalo, da je to "nedosegljivo", bodo mnogi zahodni diplomati vztrajali na predlogih, sproženih prek Generalne skupščine o uporabi Hamarskjöldovih "dobrih uslug". V tej zvezi opozarjajo na njegovo uspešno poslanstvo v letu 1953 v zvezi z ameriški letnik na Kitajskem.

Kakor poročajo iz Kulunga na Tajvanu, je kakih 700 vojakov 2. ameriškega bataljona za raketne izstrelke danes prispelo tja, da tam postavijo naprave za izstreljevanje raket. Komandant bataljona polkovnik Greenberg je izjavil, da bodo rakete na teh oporiščih opremljene z atomskim strelivom. Pripomnil je, da bodo Američani lahko "takoj začeli obstreljevati sovražnika". Polkovnik Greenberg je rekel, da bodo postavili tudi radarske postaje za ugotavljanje vseh premikov pred otokom.

Predsednik Tito sprejel delegacijo Lastova in Zlarina

Beograd, 8. okt. (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes delegacijo z otokov Lastova in Zlarin. Med pogovorom so ga člani delegacij obvestili o perečih zadevah teh otokov.

Med letošnjim zasedanjem Generalne skupščine OZN - na govorniškem odru generalni sekretar Dag Hammarskjöld

Prve mezdne zahteve v De Gaullovi Peti republiki

Političen odgovor ministra za delo - Posledice gospodarske depresije na pléčih francoskega delavstva

Pariz, 8. okt. (Tanjug). V Parizu so se nocoj začela pogajanja med vlado in sindikati železniških in metalurških delavcev o zvišanju mezd, hudo preceem spričo stalnega naraščanja cen in skrajševanja delovnega časa.

V skupnem poročilu vseh treh vodilnih sindikatov so železniški sindikalni delegati opozorili vlado na to, da so železničarji pripravljani na sleherni mezdno gibanje in tudi na splošno stavko, če ne bodo čimprej izpolnili njeni lanskoli obeti, da jim bodo zvišali plače. Gre namreč za razdelitev izrednih nagrad delavcem za povečanje delovne storilnosti.

TRI OBLIKE FRANCOŠKE DOMINACIJE TEŽAVNA IZBIRA

»Pogajanja« med francosko in kolonialnimi vladaми - Napet položaj v Nigeriji in francoski Somaliji

Pariz, 8. okt. (Tanjug). V ministrstvu za prekomorska ozemlja so se začela danes - uvodna pogajanja - s predstavniki samoupravnih kolonialnih vlad, da bi določili »nove oblike sodelovanja« v skladu z ustavo, sprejeto z referendumom 28. septembra. Po določbah nove ustave, ki je že začela veljati, je francoskim kolonijam prepuščena svobodna izbira med sedanjim kolonialnim položajem, vključitvijo v francosko-afriško skupnost ali naposled priključitvijo k Franciji. Med temi tremi možnostmi se morajo odločiti posvetovalne skupščine vseh kolonij najpozneje do konca januarja 1959.

Francoske kolonialne posesti v glavnem v Afriki, so zdaj največje kolonialno cesarstvo z nad 10 milijoni kv. km, z blizu 50 milijoni prebivalcev in z velikimi naravnimi bogastvi.

Predstavniki ministrstva za kolonije so priporočili predsed-

OB ZAKLJUČKU OBČE RAZPRAVE V GENERALNI SKUPŠČINI OZN

UGODNA BILANCA

prvega dela letošnjega zasedanja

Delež OZN pri ublažitvi napetosti na Daljnem in Bližnjem vzhodu

New York, 8. okt. (AFP). - V je kanadski izjavil, da je zdaj splošno razpravo v Generalni skupščini OZN so posegli delegati 72 dežel, med njimi 48 zunanjih ministrov. Razprava se je začela 18. septembra, zaključena pa je bila sinoči.

Tajvanska kriza, razorožitev in gospodarski razvoj nerazvitih dežel so bile glavne teme trinajstredne obče razprave. Dolej rekordno število članov vlad včlanjenih dežel na zasedanju Skupščine ter nad 70 govornikov priča o posebnem zanimanju za letošnje splošno obravnavanje mednarodnega položaja in o povečanem vplivu svetovne organizacije, ki je v zadnjih dveh letih uspešno rešila dve vojni krizi na Bližnjem vzhodu.

Zaostrena tajvanska kriza je pritisnila razpravi resen pečat v dveh smereh in predvsem, ali naj pride zdaj na dnevni red sprejemi LR Kitajske v OZN, kar bi prispevalo tudi k ublažitvi sedanje krize v Tajvanski ožini. In za sprejem se je izreklo zdaj še več delegatov kakor prejšnja leta, med njimi tudi delegati članice Atlantske zveze, kakor na primer Norveške in Danske, ali pa so se glasovanja vzdražali, kakor na primer delegati Grčije, Portugalske in Islandije, vtem ko

V razpravi so načeli malone vsa glavna mednarodna vprašanja, od Alžirije do prenosne protektoratov v neodvisne države. Razpravljali so tudi o Panamskem prekopu in islandskih teritorialnih vodah. Trenj ni bilo, v večini primerov pa tudi ne znamenj za morebitno skorajšnjo ureditev vseh teh spornih vprašanj.

Ni pa bilo sporno, da je neuravnoteženost svetovnega gospodarstva, prepad med razvitimi in nerazvitimi deželami, resen vzrok mnogih negativnih pojavov in da prizadevanja za zboljšanje mednarodnih političnih odnosov in ni moč ločiti od naporov na gospodarskem torišču. Vse oblike gospodarskega sodelovanja in pomoči so bile označene za koristne, zlasti v okviru OZN.

Volitve novih članov VS in odborov OZN

New York, 8. okt. (Reuter) Na sestanku Generalne skupščine so bile danes izvoljene za nove stalne članice Varnostnega sveta OZN Italija, Tunizija in Argentina. Zamenjale bodo dosedanje članice Kolumbijo, Švedsko in Irak, ki jim 31. decembra poteče dvoletni mandat.

Za nove člane Ekonomsko-socialnega sveta s triletnim mandatom so izvolili Venezuelo, Novo Zelandijo, ZDA, Španijo, Bolgarijo in Afganistan namesto Brazila, Kanade, Grčije, Indonezije in Jugoslavije.

Izvolili so tudi nove člane Skrbniškega sveta, in sicer: Eurno, Paragvaj in ZAR.

Posebni politični odbor Generalne skupščine OZN je danes sklenil, da bodo v petek govorili o rasnem razlikovanju v Južnoafriški uniji. Kakor med debato v Generalni skupščini, je južnoafriški delegat tudi zdaj izjavil, da se seje ne bo udeležil.

Umik Američanov iz Libanona

Washington, 8. okt. (AFP-Reuter). Zunanje ministrstvo je danes formalno objavilo, da se bodo vse ameriške čete umaknile iz Libanona do konca tega meseca, če ne bo prišlo do nepredvidenih dogodkov.

Ameriške čete so se v Libanonu izkrcale 15. julija. V deželi je zdaj 7000 ameriških vojakov, umaknilo pa se jih je doslej 9000.

Izpušteni francoski vojaki

Tunis, 8. okt. (AP) Začasna alžirska vlada je danes sporočila, da bodo izpušteni vsi francoski vojaki, ki so jih ujeli pripadniki alžirske osvobodilne armade. Poročilo pravi, da bodo vojake izpuštili brez kakršnih koli pogojev in da bodo repatriirani preko predstavniha mednarodnega Rdečega križa.

PROBLEMI, KI JIH BO REŠEVALA STANOVANJSKA SKUPNOST, NISO ZGOLJ ŽENSKI, TEMVEČ DRUŽBENI PROBLEMI

Ko je Lidija Šentjura govorila o nalogah stanovanjskih skupnosti pri razbremenitvi žena, je še posebej poudarila zaključke brionskega plenuma Socialistične zveze, da je bilo potrjeno mišljenje, da to niso samo ženski problemi, temveč obče družbeni problemi. Med drugim je dejala: "Kadar gre za razbremenjevanje pojmov, ne moremo več govoriti

Naš odgovor madžarski vladi

Beograd, 8. okt. (Tanjug). Naš veleposlanik v Budimpešti Jovo Kapčić je danes izročil madžarskemu zunanjemu ministrstvu podoba naše vlade, ki zavrača in izoboljuje skonstruirane obdolžitve slavije v madžarske notranje zadeve v zvezi z zadevo Imra Nagya. Nota pomeni tudi odgovor na njoja in na madžarsko »Belo knjigo« -protirevolucionarni zaroti Imra Nagya in njegovih sodelavcev.

Pij XII. v agoniji

Rim, 8. okt. Vatikanski radio je nocoj poročal, da se je zdravstveno stanje papeža Pija XII. v zadnjih 24 urah močno poslabšalo in da ni upanja na izboljšanje.

za četrtek, 9. oktobra 1958
Sprva bo meglja po kotlinah, nato spremenljivo oblačno. Nočna temperatura med 8 in 14. dneva 19. na Primorskem do 22 stopinj Celzija.
Srednje Evropo zajema področje visokega zračnega pritiska, nad našimi kraji pa se zadržujejo slabotne frontalne motnje.

Lidija Šentjerc o problemih stanovanjske skupnosti

Stanovanjske skupnosti naj organizirajo prebivalci sami, ne pa ljudski odbori — Samodoprinos — osnovni vir za razvijanje servisov

(Nadaljevanje s 1. strani)

na zborih volivcev pojavljajo kot iniciatorji, prepričevalci in organizatorji.

PRVA NALOGA SKUPNOSTI: VARSTVO OTROK IN UREDITEV DRUŽBENE PREHRANE

Nadalje je Lidija Šentjerc dejala, da je dvodnevno posvetovanje o pomoči družini v stanovanjski skupnosti pravilno ocenilo prve, najvažnejše naloge, ki naj jih prevzame stanovanjske skupnosti. To so: ureditev varstva otrok in ureditev družbene prehrane. Nato je podrobneje govorila o tem, kako bi bilo treba regulirati gospodarske dejavnosti v stanovanjski skupnosti. O tem, kaj predvidevamo v stanovanjskih skupnostih, je dejala:

»Prvo bi bila podjetja in delavnice, ki delajo pod istimi pogoji kakor vse druge gospodarske organizacije. To je področje, ki se nas neposredno ne tiče, kar pomeni, da se šivalnica, če jo nekje hočejo imeti, organizira pod enakimi pogoji, kot če ne bi bila v stanovanjski skupnosti. Enako velja n. pr. za mizarstvo delavnico, gostilno itd. To se pravi, da ima stanovanjska skupnost pravico, da te gospodarske organizacije ustanavlja, vendar pod istimi pogoji, kot veljajo za druge gospodarske organizacije v našem sistemu.

Drugo področje so ustanove, ki so tudi že sedaj pravno regulirane ter imajo status komunalnih ustanov, kar daje ljudski odborom pravico, osvoboditi te ustanove vsega, kar predpisuje ljudski odbor, razen prometnega davka, ki ga pa te ustanove ne plačujejo.

Tretja kategorija je tako imenovana neregulirana dejavnost, ki

jo imenujemo servis. To je neka izjemna stvar, ki ni niti gospodarska, niti komunalna organizacija, vsebuje pa elemente komunalne ustanove in elemente gospodarske organizacije. Menili smo, da je treba v zakonu o stanovanjskih skupnostih ta status jasno definirati in odrediti, kakšne so družbene obveznosti servisa, oziroma, kakšne so obveznosti družbe do servisa. Servis naj bi se imenovala samo tista dejavnost, ki prevzema tiste posle, ki bi jih sicer in ki jih sedaj opravlja individualna družina. Zavzemamo se za stališče, da se uredijo vse cene uslug, elektrike in vode itd. enako za servis kot za družino.

VIRI FINANČNIH SREDSTEV

Glede finančnih virov je gov. Lidija Šentjerc med drugim dejala:

»Če izhajamo iz stališča, da državljanji sami organizirajo stanovanjske skupnosti, pri čemer opravljajo množične organizacije samo funkcijo družbenega faktorja za razvijanje te ustanove, potem je popolnoma razumljivo, da mora biti osnovni element financiranja samo doprinos državljanov. Popolnoma razumljivo je, da bomo imeli tu razne variante in da bodo ljudje v stanovanjski skupnosti različno sklepali o načinu finančnih prispevkov. Če uporabljajo neki servis vsi, potem je treba uvesti princip, da vsi to doprinašajo na osnovi svoje finančne zmogljivosti. Absolutno enako plačamo samo uslugo, glede prispevka pa bi morali sprejeti princip, da ljudje po svojih zmogljivostih doprinašajo tako, da plačajo tisti, ki imajo večje plače, večji odstotek kot oni z manjšimi prejemki.

Pri nadaljnjem pojasnjevanju

tega problema je Lidija Šentjerc navedla kot drug finančni vir stanovanjske skupnosti dotacije ljudskega odbora: če bosta ljudski odbor in zbor proizvajalcev razpravljala na svoji seji o programu stanovanjske skupnosti, potem bosta hitreje našla sredstva za dotacijo. Če bo dotacija stanovanjske skupnosti temeljila na meglemen programu, je jasno, da bo ta dotacija manjša. Enako velja tudi za gospodarske organizacije. Osnova naše politike mora biti, naj gospodarske organizacije dajo svoje fonde za družbeni standard prvenstveno v komunjo. Komunja naj potem iz teh fondov dotira stanovanjsko skupnost glede na potrebe in kategorije ljudi.

V zvezi s tem problemom je Lidija Šentjerc govorila še o nalogah delavskih svetov ter o nujni pomoči gospodarskih organizacij pri ureditvi in osnovenju servisov v stanovanjskih skupnostih.

IZ RAZGOVORA SODELAVCA »TANJUGA« S PREDSEDNIKOM ZVEZNE INDUSTRIJSKE ZBORNICE NIKOLO DJUVEROVIČEM

Vloga poslovnih združenj

V poslovnih združenjih je industrija našla učinkovito sredstvo za specializacijo in kooperacijo podjetij, za skupen nastop na tujih trgih in podobno

Beograd, 8. okt. (Tanjug). — Zvezna industrijska zbornica nima na razpolago podrobnejših analiz o delu sedanjih poslovnih združenj, je rekel njen predsednik Nikola Djuverović v pogovoru s sodelavcem »Tanjuga«, vendar je praksa združevanja pokazala, da je naša industrija učinkovito sredstvo, ki bo zagotovilo ožjo specializacijo posameznih podjetij, uvažanje kooperacije, skupni nastop surovin in reprodukcijskih potrebščin ter skupni nastop na tujih trgih.

ZVEZNA ZBORNICA NI PRIVOLILA V USTANOVITEV »MARIS«

Dogaja se, da se ustanovljajo poslovna združenja na teritorialnem načelu, običajno v okvirih republike, s čimer kršijo temeljna načela ustanavljanja združenj na gospodarski podlagi. Djuverović je omenil primer protislovnih združenj naše elektroindustrije, kakor »Standard« v Srbiji, »Eka« na Hrvaškem in »Maris« v Sloveniji, katerih organizacija se ujema z ozemljem republike. Zvezna industrijska zbornica ni privolila v ustanovitve teh združenj. Zbornica meni, da ustvarja njih obstoj nepotreb-

no konkurenco, ki se zrcali v proizvodnji celotne izbire raznih aparatov za gospodinjstvo posebej v vsakem teh združenju namesto, da bi se proizvajalci dogovorili o skupnih proizvodnih programih.

SMERNICE ZA ZDružEVANJE

Zvezna industrijska zbornica je že dala priporočila združenjem, v kratkem pa bo določila smernice za poslovno združevanje. Zdjaj pripravljajo analizo, ki naj pokaže dosežanje sadove združevanja, kar bo uporabila kot gradivo za ukrepe, da bo razširila te koristne akcije. Predsednik je rekel, da je tudi nekaj takih

primerov, kakor oni v Leskovcu, kjer zahteva več majhnih tekstilnih gospodarskih organizacij ustanovitev poslovnega združenja, namesto, da bi ustanovile eno podjetje. Podoben primer je tudi v Sarajevu. Tam se je uveljavljala želja, da bi dve podjetji za projektiranje hidrocentral ustanovili poslovnno združenje. Tudi v Sušici se je pojavila želja, da bi več gospodarskih podjetij ustanovilo poslovno združenje. Seveda, zbornica ni privolila v to, ker ustanovitve poslovnih združenj ni gospodarsko upravičeno.

Ko je govoril o pozitivnih primerih poslovnega združevanja, je Djuverović poudaril, da se več velikih proizvajalcev umetelne gnojil združuje, da bi sodelovali v proizvodnji sredstev za kmetijsko kmetijstvo. To združevanje se bo ukvarjalo tudi z novimi proizvodi, s skupnim uvozom surovin itd. Podobni so cilji združenja proizvajalcev predvoda, železnih strojev, konserv in še nekaterih drugih. Večina združenj pa je v glavnem usmerjena na pospeševanje proizvodnje in na skupno nabavo surovin ali na prodajo, vtem ko je mnogo manj primerov, da se te organizacije ukvarjajo predvsem s perečimi problemi.

PLENUM PREDSTAVNIKOV SLOVENSkih KINEMATOGRAFOV V CELJU

Petkrat večji obisk kina

Medtem ko si je leta 1939 ogledalo kino predstave okrog 3 milijone ljudi, se je lani njihovo število povzpelo že na približno 15 milijonov

Celje, 8. oktobra. — Na pobudo odseka za kinematografijo pri Trgovinski zbornici LRS je bil danes v Celju tretji plenarni predstavnik slovenskih kinematografov. Na zasedanju so zelo natančno obravnavali vsa tista vprašanja organizacijskega, strokovnega in finančnega značaja, ki žulijo večino kinematografov.

V zadnjih letih je reprodukcijska kinematografija v naši republiki močno napredovala. Sedaj imamo 248 kinematografov z 71.000 sedeži. Od tega je 226 javnih kinematografov, ostali pa so

bolj internega značaja v sklopu posameznih domov. Samo v preteklem letu so v Sloveniji kinematografi dali skupaj več kot 60.000 predstav, k si jih je ogledalo 15 milijonov obiskovalcev.

Ta nagli napredek v kinematografiji moremo najbolj oceniti, če damo za primerjavo nekaj podatkov iz leta 1939. Tedaj je bilo v Sloveniji vsega 60 kinematografov z 19.500 sedeži. Predstav je bilo 22.500, obiskovalcev pa 3 milijone.

Vzlic takemu napredu se kinematografi borijo še z mnogimi težavami. Skoro dve tretjini

jih ima finančne težave, odnosno komaj izpolnjujejo določene obveznosti. Največ težav imajo podeželski kinematografi, ki niso podjetja.

Razprava na plenumu je tekla predvsem o uvozu raznih nadomestnih delov za kino aparature, o obnavljanju aparatov, o previziki najemnin za filme, o plačevanju prispevka za napredek domače filmske produkcije, o usposabljanju kino operaterjev in o cenah vstopnic. Posebej so na plenumu razpravljali o nalogah programskih svetov pri kino podjetjih kot družbenih organih in o njihovi vlogi pri vzgoji filmske publike.

Gostovanja tujih umetnikov

Prvaka baleta pariške Velike opere Liane Dayde in Michel Renault bosta ta mesec privrkat gostovala v Beogradu. Solistični baletni večer priredita 15. in 16. oktobra.

Razen teh dveh umetnikov iz Francije bo v oktobru nastopilo na naših koncertnih odrih še nekaj glasbenih umetnikov iz tujine. Privrkat bo gostoval pri nas najuglednejši poljski dirigent in skladatelj Stanislaw Skrowaczewski, ki je dobil pred dvema letoma na mednarodnem natečaju dirigentov v Rimu prvo nagrado. Med gostovanjem v Jugoslaviji bo dirigiral 17. oktobra v Ljubljani, 22. oktobra pa v Zagrebu.

Do konca oktobra bo gostovala v Zagrebu, Beogradu, Sarajevu in na Reki zahodnonemška pianistka Branka Musulin, ki jo naše koncertno občinstvo že pozna. V oktobru bo privrkat nastopil pri nas tudi češki čelist Josef Huhro.

IVAN PODRŽAJ UMRL

Spet je smrt posegla v novinarske vrste. Umrl je Ivan Podržaj, slovenski novinar in publicist.

Rojen pred 70 leti v Podnartu na Gorenjskem je Ivan Podržaj stopil na življenjsko pot tisočev slovenskih izobražencev, ki so vse življenje delali in delajo tiho, skromno in marljivo, ne da bi kjerkoli in kdajkoli stihili v ospredje. Že v zgodnji mladosti je prijel za pero in ga ni odložil, dokler mu ga ni iztrgala iz roke mučna bolezen. V slovenskem novinarstvu polpretekle dobe je zapustil njegovo neutrudljivo pero stilo njegove neustrahovane in globoko sledove. Plodno je objavil posegal tudi na področju publicistike in napisal nekaj del, ki mu zagotavljajo v naši književnosti sicer skromno, toda upoštevanja vredno mesto. Med obema svetovnima vojnama ni bilo skoraj slovenskega revije, v kateri Ivan Podržaj ni bil sodeloval. Zlasti pri srcu pa mu je bilo novinarsko delo. Po osvoboditvi je delal nekaj časa tudi v uredništvu »Ljudska pravice«.

Včeraj popoldne je tiho in skromno, kakor je živel, legel ta samonikli slovenski novinar in publicist v grob. Se zadnje pot je želel nastopiti tiho. Samo mahnjen od javnosti. Samo pevec so mu zapeli v slovo in nekaj stanovskih tovarišev ga je spremito do groba. Vsi, ki so Ivana Podržaja poznali, ga bodo ohranili v najlepšem spominu.

Nova sožalja in pomoč družinam ponesrečenih rudarjev

Beograd, 8. okt. (Tanjug). Ob nesreči v rudniku »Podvis« sta izrekla predsedniku Ljudske skupščine LR Srbije Jovanu Veselinovu sožalje poljski veleposlanik Henrik Grohulski in japonski veleposlanik Tošikazu Kaze. Predsednik Izvršnega sveta Srbije Miloš Minić je prejel izjavo sožalja ob nesreči v »Podvisu« od iranskega poslanika Abdul Hošein Meykadeha. Belgijska vlada je izrekla sožalje jugoslovanskemu veleposlaniku v Bruslju Mihajlu Vajorskemu. Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije je sklenil izplačati družinam ponesrečenih rudarjev v »Podvisu« 4 milijone. Ta pomoč je namenjena za šolanje njihovih otrok.

Gonja proti ZKJ in jugoslovanskim narodom, ki jo že precej dolgo uprizarjajo iz enega centra, zelo spominja na gonjo iz leta 1948, ki je klavno propadla. Ne samo, da proti Partiji in narodom Jugoslavije govore in pišejo takšne stvari, ki niso dostojne za na papir, marveč počenja jo tudi take reči in odreja jo takšne ukrepe, ki jih noben pameten človek ne bi pričakoval. Brezobzirno razveljavljajo pogodbe, nastopajo proti našim ljudem, trgovskim in drugim organom z nerazumljivo diskriminacijo, prepovedujejo celo branje naših časopisov in ljudem ponekod ne dovolijo, da bi se naročili nanje, da bi jih brali. Napadi proti nam so brezobzirni, toda strah pred jugoslovansko resnico je še večji! S tem pa se samo ponavlja spet ista politična napaka in ponavljajo jo prav tisti, ki mislijo, da imajo monopol na marksizem-leninizem in na katerokoli resnico na tem svetu. Mislimo pa, da je tudi novincem v politiki znano, da se ena in ista politična napaka ne sme ponoviti. Zlasti kadar je pomembna za partije, ki so to napako napravile, posebej pa za svetovno delavsko gibanje.

XX. kongres KPSZ je obrazložil neobignost miroljubne koeksistence med vsemi narodi na svetu ne glede na njihovo družbeno ureditev. Prav tako je bila definirana tudi možnost, da bi preprečili vojno v sodanjem razdobju. Toda najvažnejša teza XX. kongresa je bilo priznanje, da so različne poti prehoda iz kapitalizma v socializem. Ko je Hruščev pred kongresom obrazložil to tezo, je najprej citiral naslednji odlomek iz Lenina, ki ga je bil Stalin pozabil: »Vsi narodi neobignost gredo v socializem, toda ne vsi enako, vsaka država bo vnesla neko specifičnost v to ali ono obliko demokracije, v to ali ono obliko diktature proletariata, v to ali ono tempo socialistične preobrazbe na raznih področjih družbenega življenja. Nič ni teoretično bolj reвно in praktično bolj smešno kot v imenu zgodovinskega materializma slika prihodnost s sivo barvo...«

Nato je navedel razne poti prehoda iz kapitalizma v socializem — sovjetski pot, pot ljudskih demokracij, LR Kitajske, pot FLR Jugoslavije, parlamentarno pot itd. Vse te stvari smo navedli, da bi pokazali, kako pozabljene so zdaj že glavne resnice, ki jih je podal XX. kongres KPSZ. Pozabili so jih tudi voditelji KPSZ in voditelji številnih drugih komunističnih partij. Politično licemerstvo je zoprna bolezen v nekaterih komunističnih partijah in omogoča mnogim voditeljem, da prisegajo na zvestobo XX. kongresu in da hkrati nastopajo proti njegovim osnovnim tezam. Stalin je revidiral marksizem-leninizem ne samo na področju teorije, marveč tudi na področju

IVAN KARAIVANOV MONOPOL na

je moč pojasniti. In kadar govori rimo o njih, nismo škodoželjni in nismo govorimo kot sovražniki, marveč globoko prežeti z zavestjo, da moramo mednarodno delavsko gibanje opozorjati na te slabosti, ki jih je treba odpraviti, za katerih odpravo se je treba odločno borjevati.

Mar je moč dopustiti, da partija, ki pretendira na vodilno vlogo v mednarodnem delavskem gibanju tako v teoriji kot v praksi, s stalinsko zlobno in političnim svetohljenjem, s palicami in kastracijami, v ekonomiki dežele, v industriji in kmetijstvu, prav tako pa tudi v ljudskih odborih po vsej deželi se je začel neki polet, ki ga je bilo kmalu čutiti v vsej ekonomiki. XX. kongres je bil izrazita zmaga protistalinskega razpoloženja in deželi in hkrati odločen preokret v razvoju industrije in kmetijstva v Sovjetski zvezi. Toda v obdobju po XX. kongresu se je pojavila vrsta recidivov stalinizma. Zlasti so prišlo do izraza v deklaraciji 12 komunističnih in delavskih partij. Lani v novembru, ko je bila sprejeta omenjena deklaracija, si še niso upali govoriti in odkriti namigovati zoper ZKJ. Toda tudi ta čas je napolnil. Kmalu zatem pa se je začela tudi nakazna gonja proti socialistični Jugoslaviji. V tej gonji so prišlo do izraza številne slabosti v komunističnih in delavskih partijah. Njihov izvor

je moč pojasniti. In kadar govori rimo o njih, nismo škodoželjni in nismo govorimo kot sovražniki, marveč globoko prežeti z zavestjo, da moramo mednarodno delavsko gibanje opozorjati na te slabosti, ki jih je treba odpraviti, za katerih odpravo se je treba odločno borjevati.

Mar je moč dopustiti, da partija, ki pretendira na vodilno vlogo v mednarodnem delavskem gibanju tako v teoriji kot v praksi, s stalinsko zlobno in političnim svetohljenjem, s palicami in kastracijami, v ekonomiki dežele, v industriji in kmetijstvu, prav tako pa tudi v ljudskih odborih po vsej deželi se je začel neki polet, ki ga je bilo kmalu čutiti v vsej ekonomiki. XX. kongres je bil izrazita zmaga protistalinskega razpoloženja in deželi in hkrati odločen preokret v razvoju industrije in kmetijstva v Sovjetski zvezi. Toda v obdobju po XX. kongresu se je pojavila vrsta recidivov stalinizma. Zlasti so prišlo do izraza v deklaraciji 12 komunističnih in delavskih partij. Lani v novembru, ko je bila sprejeta omenjena deklaracija, si še niso upali govoriti in odkriti namigovati zoper ZKJ. Toda tudi ta čas je napolnil. Kmalu zatem pa se je začela tudi nakazna gonja proti socialistični Jugoslaviji. V tej gonji so prišlo do izraza številne slabosti v komunističnih in delavskih partijah. Njihov izvor

Jesen v režiji dežja

Dež, dažniki in galoše imajo v letošnji jeseni, kot kaže, glavno besedo. Čeprav so nam vremenslovci obetali lepo jesen, se tudi tokrat niso izneverili tradiciji in dežne kaplje zdaj pa zdaj poškrebljajo izpod sivga neba vsem vremenskim napovedim naključ.

Jesen je že tak letni čas, dekoriran z megljo in rumenimi listi, ki soncu ne pusti preveč oblasti. Letos kaže, da jesen in sonce nista stopila v kooperacijo. Prek nebesnega svoda se kar naprej vlečejo sivi oblaki, pripravljani usak hip postreči z mokrim elementom.

Vsake pesmice je enkrat konec in upajmo, da bodo kaj kmalu tudi deževne zaloge vendarle izčrpane in bodo potem vsi prišli na svoj račun. Težko pričakovani sončni žarki bodo sprožili pravcato ofenzivo na naravo, v vinogradih na grozde, v gozdovih na kostanj, potrošniki pa na — jabolka.

Zal so naši meteorologi to pot kaj črnogledi. Obetajo nam še kaj neprestalno vreme z megljo in dežjem. Pravijo, da bo do konca tedna imelo glavno vlogo oblačno vreme, sicer brez dežja pa tudi brez sonca. Skratka, jesenska sivina! Za soboto, morda celo za nedeljo napovedujejo tudi manjši kontingent padavin, manjši, pa morda ravno tolikšen, da odpade nedeljski piknik, ki je zlasti v jeseni tako zanimivo (pod sosedovo hrusko ali v neznanem vinogradu). Živemu srebru v termometru obetajo pot navzgor; torej bo zimska garde-

roba še naprej počivala v naftalinu. Kakšno vreme pa so nam meteorologi zrežirali za naprej, raje zamolčimo, kajti morda bo že jutri ali pojutrišnjem posijalo toplo sonce in potem bi del vremenaške krivde pristal tudi na naših ramenih, čeprav smo — vsaj kar se tiče vremenskih prerok — povsem nedolžni.

Razpisana nagradna natečaja za 3 teme o pravicah človeka

Za proslavo dneva pravice človeka 10. decembra sta Zveza društev za Združene narode Jugoslavije in Centralni odbor Zveze študentov Jugoslavije razpisala nagradni natečaj za dva članka o pravicah človeka: Boj jugoslovanskih narodov za pravice človeka v minulosti in zdaj ter dogodek ali obdobje iz boja naprednih študentov in študentskega gibanja pred vojno. Najboljša dela na natečaju bodo nagrajena z denarnimi nagradami. Prva nagrada bo znašala 40.000 din, dve drugi pa 25.000, pet tretjih pa po 10.000 dinarjev. Dela za natečaj je treba poslati najpozneje do 5. decembra Centralnemu odboru Zveze študentov Jugoslavije (Trg Marxa-Engelsa 1a/8. Nagrade bodo podeljene v Beogradu na svečani akademiji v proslavo dneva pravice človeka.

s tremi nagradami po 15.000, s petimi po 10.000 in z osmimi po 6.000 din. Dela je treba poslati preko šolskih uprav do 25. novembra Jugoslovanski nacionalni komisiji za UNESCO (Ulica Božidarja Hadžije 11). Nagrade bodo udeležencem podeljene na dan pravice človeka, ki se praznuje vsako leto 10. decembra.

Jamstveni znesek določen na 5% kredita

Beograd, 7. okt. (Tanjug). »Službeni list FLR« objavlja odlok Zveznega izvršnega sveta o spremembah in dopolnitvah odloka o določenju višine jamstvenega zneska za investicijska posojila. Po teh spremembah in dopolnitvah so dolžni uporabniki investicijskih posojil in poroki vplačati za investicije, odobrene iz sredstev splošnega investicijskega sklada, jamstveni znesek v višini 5% zneska posojila.

Novi znamki po 15 in 300 dinarjev

Z odlokom Generalne direkcije PTT prideja 21. oktobra v promet prihodnji seriji poštne znamke po 15 in 300 dinarjev, ki so namenjene obletnici 15. oktobra leta 1939-55. Silka znamke za 15 din prikazuje motiv iz oceanografije — merjenje in proučevanje morskih globin, temnomodra slika znamke za 300 din pa prikazuje lunino polobno in zemeljsko oblo s potni umetnih satelitov.

Konferenca devetih

za ureditev grško-britanskega spora zaradi Cipra?

Atene, 8. okt. (Tanjug). Današnji atenski vladni časniki z nekoliko več optimizma presojajo možnost, da bi bila sklicana konferenca devetih, ki jo je predlagala grška vlada. Razen Grčije, Turčije, Velike Britanije in predstavnikov grškega in turškega prebivalstva na Cipru bi se konferenca udeležile tudi ZDA, Francija, Italija in Zahodna Nemčija.

»Katerini« vidi razlog za optimizem predvsem v dejstvu, da je več teh vlad pozitivno od-

govorilo na to pobudo. Časnik meni, da bi bil London morebiti pripravljen sprejeti nekatere določbe v Macmillanovem načrtu. Turčija pa še nadalje zavrača vse grške predloge in verjetno tudi ne bo spremenila svojega stališča. V tem primeru bi šla spet vsa prizadevanja po vodi.

Opozicijski krogi in tisk pa niso tako optimistični. Opozicija sodi, da je vlada doslej celo preveč popustila Londonu, ki pa medtem ne kaže mnogo pripravljenosti, da bi kakorkoli spremenil svoje načrte. Opozicijske stranke še nadalje zahtevajo, naj vlada odstopi.

Iz Pariza poročajo, da se je stalni svet Atlantske zveze danes sestel, a je odgodil razpravo o Cipru, da bi se delegati udeležili posvetovati s svojimi vladam o tem vprašanju. Tu pravijo, da je današnja odgoditev »tehnične narave«.

V krogih Atlantske zveze pravijo, da so se Velika Britanija, Turčija in Grčija v načelu sporazumele o konferenci za okroglo mizo. Visti, da se bodo udeležile te konference tudi dežele, ki niso neposredno zainteresirane na tem vprašanju, kakor Italija in ZDA, pa še niso potrjene.

ALI SE NE MISLIJO SESTATI V ŽENEVI

Diplomatski prepiri

o opustitvi poskusnih eksplozij jedrskih bomb

Gromikovi očitki Francoiji — Ameriška nevolja zaradi obnove poskusnih eksplozij v Sovjetski zvezi

New York, 8. okt. (TASS). Sovjetski zunanji minister Gromiko je sinoči izrazil upanje, da se bosta postavili vladi ZDA in Velike Britanije na pozitivno stališče nasproti sovjetskemu predlogu o konferenci zunanjih ministrov v Ženevi. Gromiko je na sestanku z novinarji rekel, da je »teško istočasno govoriti o prizadevanju za sporazum o opustitvi poskusov z atomskim orožjem in ne privoliti v konferenco zunanjih ministrov ali pa jo pod različnimi pretekami odgoditi«. Izjavil je, da je to vprašanje eno najvažnejših tudi na zasedanju Generalne skupščine. Zahodne sile »omalovažujejo zahteve narodov vsega sveta in sabotirajo dosego tega namena«, kar med drugim dokazuje govor voditeljev ameriške in britanske delegacije.

Gromiko je nadalje rekel, da je bil najbolj značilna izjava v

tem smislu govor francoskega zunanjšega ministra, iz katerega je videti, da ima francoska vlada trden namen tudi v prihodnje ovirati sporazum o opustitvi poskusov z atomskim orožjem, ker si prizadeva, da bi tudi sama čimprej izdelala atomsko bombo. »Če bi se Generalna skupščina izrekla za takojšnjo opustitev poskusov z atomskim orožjem«, je rekel Gromiko, »tedaj bi bila vsaka vlada primorana to upoštevati.«

Gromiko je nastopil proti stalnim varnostnim silam OZN, ker prisojajo neki krogi ZDA temu velik pomen. Opozoril je na primer Jordanije in Libanona, kamor so prišle tuje čete z lahkoto in od koder se zelo počasi umikajo. Ustanovitev takšnih sil po njegovem ne bi imela nič skupnega z miroljubnimi načeli OZN in koristimi miru.

Ameriška vlada pa je sinoči v uradnem poročilu prevaila vso odgovornost na Sovjetsko zvezo za morebitno nadaljevanje poskusov z atomskim orožjem v ZDA, če jih bo tudi Sovjetska zveza nadaljevala po 31. oktobru. Med drugim je v poročilu izraženo upanje, da sinočnja izjava sovjetskega zunanjega ministra Gromika ne pomeni, da bi se ZSSR rada izognila sporazumu o opustitvi poskusov z atomskim orožjem in da Sovjetska zveza ne skuša tako zavrniti ponudbe ameriške vlade z dne 22. avgusta. Washington še enkrat potrjuje svoj namen, da opusti atomske poskuse konec oktobra s pogojevanjem, da bo to storila tudi Sovjetska zveza.

»Zdaj je stvar ZSSR, da sama odloči, ali bodo poskusi z atomskim orožjem z 31. oktobrom opušteni ali pa se bodo nadaljevali.«

V Londonu pa so v zvezi z izjavo Gromika ponovno izrazili upanje, da se bo 31. oktobra vendarle začela napovedana konferenca. Predstavnik zunanjega ministrstva je novinarjem dejal, da izjava sovjetskega zunanjega ministra ne spreminja stališča britanske vlade v tem vprašanju. Vlada je v svoji zadnji notii predlagala Sovjetski zvezi, naj bi od 31. oktobra, dneva, ko se bodo začela pogajanja, za leto dni opustili vse atomske eksplozije.

Britanski uradni krogi menijo, da je izjava sovjetskega zunanjega ministra preračunana na

opravičevanje obnovljenih poskusov v Sovjetski zvezi. Ker pa poskusov z atomskim orožjem medtem tudi v ZDA in Veliki Britaniji niso opustili, londonski krogi ne vidijo v tej izjavi odpora proti sami konferenci. Zaradi tega tudi ne izključujejo možnosti, da bo prišlo do konference celo v primeru, če bi v Sovjetski zvezi tudi po 31. oktobru atomske poskuse nadaljevali do doseženega sporazuma.

Vlada ZAR preosnovana

Kairo, 8. okt. (Reuter). Predsednik Naser je sinoči podpisal odlok o reorganizaciji vlade ZAR in o ustanovitvi izvršnih svetov v Egiptu in Siriji.

Sedem članov osrednje vlade, ki jih šteje 21, je iz Sirije. Trije sedanji podpredsedniki vlade, maršal Abdel Hakim Amer, Akram Hurani in Abdel Latif Bogdadi, so obdržali svoja mesta, medtem ko je bil sprejet odstop Sabrija Asalija.

Med ministri prejšnje vlade, ki so obdržali svoje resore tudi v novi vladi, so zunanji minister Mahmud Favzi, notranji minister Zahari Mohjeddin, minister predsedstvu republike Ali Sabri in minister za gospodarstvo dr. Abdel Moneim el Kajsuni.

Konakri, glavno mesto najmlajše neodvisne afriške države Gvineje

Konservativci v Blackpoolu

Snovanje programa stranke v zvezi s prihodnjimi volitvami

London, 8. okt. (Tanjug). V Blackpoolu se je danes začela konferenca konservativne stranke. Na njej se je zbralo kakih 4000 delegatov. Pripravili bodo svoj volilni program. Govorili bodo o izboljšanju socialnega skrbstva, ki je eno najbolj perečih vprašanj v deželi, o gradnji stanovanj in o gospodarski politiki, v kateri se bodo zavzeli za privatno pobudo. Stranka bo morala zavzeti stališče do problemov Daljnega in Bližnjega vzhoda, zlasti pa do Cipra.

Ob začetku kongresa stranke sta že danes prevladovala dva izrazita volilna problema — reprivatizacija nacionaliziranih podjetij in znižanje davkov ter ciprski problem.

Na kongresu izražajo znaten optimizem glede izida prihodnjih volitev. Minister Broocke je izjavil, da ima vlada nove gospodarske načrte o pospešenem razvoju.

»Manchester Guardian« pa je objavil rezultate ankete, iz katere

je razvidno, da s proizvodnjo premoga precej slabo kaže. Vzlic temu so delegati izglasovali resolucijo, ki poziva vlado, naj zniža dohodnino. Voditelji stranke so pozvali delegate na konferenci k »zmernosti«, da javnost ne bi dobila vtisa, da med konservativci in laburisti ni »bistvenih razlik«.

Kralj Baudouin v našem paviljonu na svetovni razstavi

Bruselj, 8. okt. (Tanjug). Belgijski kralj Baudouin si je danes ogledal jugoslovanski paviljon na svetovni razstavi v Bruslju. Pred paviljonom so ga sprejeli jugoslovanski veleposlanik in generalni sekretar jugoslovanske sekcije na razstavi Mihajlo Javorski ter vodilni nameščenci veleposlaništva. Kralj Baudouin si je v spremstvu jugoslovanskega veleposlanika dalj časa ogledoval paviljon.

Kuveit vendarle za Arabsko ligo

Kuveit, 8. okt. (AFP). Viceguverner in obrambni minister šejk Abdalah el Mubarak je danes znova uradno potrdil, da se bo Kuveit pridružil Arabski ligi in odslej sodeloval v vseh »zadevah tega združenja arabskih dežel«. To je izjavil takoj po komunikaciji iz prinčevske palače, izdanem pred 24 urami, v katerem je rečeno, da se Kuveit ne namerava pridružiti Arabski ligi.

Kuveit je trenutno britanski protektorat in ta položaj bi bil z njegovo vključitvijo v Arabsko ligo neposredno ogrožen. Zato bi lahko ta problem v bližnji prihodnosti povzročil spor med viceguvernerjem in njegovim sorodnikom, emirom Abdalahom Salem el Sabo. Stranka kuveitske enotnosti je že sprožila med prebivalstvom živahno kampanjo za vključitev dežele v Arabsko ligo.

Poslanik Maleski pri Šehabu

Beirut, 8. okt. (Tanjug). Novi jugoslovanski poslanik v Libanonu Vlado Maleski je danes izročil svoja pooblastilna pisma predsedniku republike Šehabu.

Kriza v Pakistanu

Karači, 8. okt. (Reuter). Sest članov vlade je odstopilo, ko je Firoz Kan Nun preosnovil svojo vlado. Vsi so pripadniki lige Avami, ki je druga največja stranka v vladni koaliciji.

V reorganizirani vladi je ministrski predsednik prevzel tudi obrambni resor, medtem ko je postal zunanji minister prejšnji minister za trgovino in industrijo Rašid Kan.

Zaradi umika lige Avami iz vlade so sinoči razglasili izjemno stanje v vsej deželi.

Z VSEH STRANI SVETA

TAJVAN LETALSKI MOST

Tajpeh, 8. okt. (Reuter). Tajvanska letala so danes vzpostavila most, po katerem prevažajo ranjence in dviliste s Kemoja in sosednjih obalnih otokov na Penghujsko otočje. Hkrati so organizirali prevoz ranjencev z Ertana in Tatana tudi z manjšimi ladjalni. S teh dveh bližnjih majhnih otokov, ki sta komaj štiri milje oddaljena od kitajskega pristanišča Amoja, jih prevajajo na Kemoj, odondod dalje pa z letali.

ARGENTINA POLICIJA PROTI STUDENTOM

Buenos Aires, 8. okt. (Reuter). V Rosariu je večera demonstriralo okrog 300 študentov proti novim visokoškolskim reformam. Policija je nanje streljala in je bilo pri tem ranjenih sedem študentov. Dva sta pozneje ranam podlegla. Tudi v Buenos Airesu so bili neredi. V neki jezuitski internat so vrtili bombo. Ves šolski pouk je obromljen. Mnogi študentje odhajajo s fakultet. Stavkati so začeli tudi profesorji, ki terjajo višje plače.

MADŽARSKA HIDROCENTRALNE NA DONAVI

Budimpešta, 8. okt. (Tanjug). Delegacija madžarske in češkoslovske vlade sta se dan v Pragi sporazu-

mel o skupni gradnji vrste hidrocentral na Donavi. Po tem sporazumu bi hidrocentrale zgraditi na odseku Donave, ki je skupen obema deželama, in sicer med Bratislavo v CSR in Nagymarosom na Madžarskem. Prvo hidrocentrale pri Nagymarosu bi zgradili v času od 1961 do 1963. Na ta način bi domala zagotovili preskrbo potrošnikov in industrije z električno energijo, ki je na Madžarskem zelo primanjkuje.

LIBANON FA'ANGISTIONI NEREDI

Beirut, 8. okt. (Reuter). V neredih, ki so jih izvalili falangisti, so bili večeraj v predmestjih Bejruta ranjeni štiri ljudje. Falangisti so večeraj znova poskusili blokirati vse dohode v mesto, da bi onemogočili preskrbo mesta z živilom. Prišlo je do streljanja z vladnimi četami. Tudi iz Tripolija poročajo o falangističnih spopadih z vojsko. Tam je bil en človek ubit, trije pa ranjeni.

ZAR LJUDSKA VOJSKA V SIRIJI

Damask, 8. okt. (AFP). V Siriji so sinoči napovedali ustanovitev polvojaške »Ljudske vojske odpora«. Vanjo bodo sprejemali prostovoljce iz vseh arabskih dežel in bo pod poveljstvom čorobnih sil ZAR. Odločki te vojske bodo mobilizirani za manevre in v primeru izjemnega stanja.

Letaki EOKA

Nikosija, 8. okt. (AFP). V Nikosiji so se pojavili letaki, ki jih je raztrosila EOKA in v katerih zavrača sleherno odgovornost za dogodke, ki so se pripetili zadnji teden v Famagusti, kjer sta bili ubiti dve britanski državljanki. V letakih je rečeno, da so za to odgovorni Britanci. »Ta incident jim rabi samo kot izgovor za divjaške napade vojaštva na grško prebivalstvo, da bi ga ustrahovali in vtilili svoj načrt o Cipru.«

V Limasolu so našli danes v neki ulici truplo 36-letnega Grka Mikaela Kukisa. Podrobnosti o tem umoru niso znane.

KAJ JE PRIPELJALO

britanskega ministrskega predsednika v Bonn?

Razgovori o perečih mednarodnih vprašanjih ali naraščajoča vojaška in gospodarska moč republike ob Renu?

Bonn, 8. okt. (Tanjug). Predsednik britanske vlade Harold Macmillan je prispel danes v Bonn. Z njim je prispel tudi minister v zunanjem ministrstvu Gore, ki je v zadnjem trenutku zamenjal zunanjega ministra Lloyda, zadržanega baje zaradi bolezni. Dvostranski razgovori so se začeli danes popoldne, nadaljevali pa se bodo jutri dopoldne. Jutri okrog 13. ure bo Macmillan odpotoval nazaj v London. V razgovorih sodelujejo še zunanji ministri Brentano ter veleposlanika Velike Britanije in Zahodne Nemčije v Bonnu in Londonu.

Tema razgovorov je predvsem nemško vprašanje in vprašanje stikov med Vzhodom in Zahodom. Govorili so tudi o bližnjem zahodnonemškem odgovoru na sovjetske predloge o komisiji štirih velesil, ki bi se ob sodelovanju predstavnikov obeh nemških dežel ukvarjala z načrti mirovne pogodbe z Nemčijo. Zahodne države so že podprle drugačen zahodnonemški predlog o delovni skupini štirih velesil, ki bi pripravila predloge za »ureditev nemškega vprašanja«, pri čemer je poudarek na vprašanju zdru-

žitve, ne pa sklenitve mirovne pogodbe, ker bi jo bilo treba po mnenju Bonna skleniti z združenjo Nemčijo.

V Bonnu pa menijo, da imajo v razgovorih Macmillana z Adenauerjem važno vlogo britanske koristi, namreč Macmillanova želja, da bi ga Adenauer podrobno informiral o svojih razgovorih z De Gaullem sredi septembra. V Londonu menijo, da se v Londonu in Washingtonu boje, da bi utegnili De Gaulle in Adenauer skupno prizadevati, da bi postavila proti prevladujočemu anglosaškemu vplivu v Atlantski zvezi enotno kontinentalno skupino Francije, Zahodne Nemčije in Italije.

V Londonu pa pravijo, da se nanašajo razgovori tudi na gospodarsko sodelovanje obeh dežel v okviru svobodne trgovinske cone, dalje na konferenco na najvišji

ravni in na razorožitev. »Times« pravi danes, da vidi Velika Britanija v Zahodni Nemčiji deželo, ki bo postala gospodarsko in vojaško najmočnejša v Zahodni Evropi. »Ni daleč dan, ko bo zahodnonemška vojska najmočnejša v Atlantski zvezi, kar bo vplivalo ne samo na organizacijo Zveze, marveč tudi na razdelitev položaja v poveljstvu. Na drugi strani postaja Nemčija najpomembnejši činitelj zahodnoevropske skupnega trga in kaže, da bo njena gospodarska moč nadalje naraščala.« Vse to je napolnilo Macmillana, meni časnik, da je odpotoval v Bonn. Njegov obisk je zanimiv ne zaradi problemov, o katerih zdaj govori z Adenauerjem, marveč zaradi tega, ker med obema deželama po sporazumu o vzdrževanju čet in spritju soglasja o evropski coni svobodne trgovine sploh ni nobenih problemov.

Razdejanje po zadnjih poplavih v južni Franciji. Prizor iz Anduza, mesteca blizu Nimesa

Zahodnonemška pomoč Indiji

Bonn, 8. okt. (AP). Bonnska vlada je sklenila z indijsko vlado sporazum, na podlagi katerega bo začela Zahodna Nemčija tako uveljavljati svoj program pomoči Indiji. Finančni minister je objavil, da bodo odložili indijske plačilne obveznosti do prihodnjega 31. marca. Razen tega bodo dali Indiji v začetku 1959. leta kredit 11,4 milijona dolarjev, nadaljnjih 28,6 milijona v obliki posojila pa v začetku leta 1964.

njih pravilnost. Te resnice so nepretenciozna stališča, ki so izraz novega razvoja, etapa v razvoju mednarodnega delavskega gibanja. Tisto novo, kar vsebujejo ta stališča, je, da obstajajo novi odnosi med socialističnimi državami, nove poti v prehodu iz kapitalizma v socializem. In še vrsta drugih stvari, ki jim je posvetil pozornost XX. kongres KP SZ, čeprav te teze zdaj zavračajo mnogi udeleženci tega kongresa. Vrednost teh načel in stališč ni samo v tem, da so zdržala uničevalni ogenj sovražnika, marveč tudi v tem, da pomenijo dediščino velikega Oktobra.

Toda naša moč ni samo v trdnosti načel, na katerih stoni naš program. Naša moč je v lastni trdnosti, v naši družbi, ki se je rodila in prekalila v ognju naše ljudske revolucije. Selekcijo revolucionarnih sil je pri nas opravila sarja revolucija, ne pa teoriziranja raznih modrijanov in traktati ter modrovanja pretencioznih teoretikov marksizma-leninizma. V ognju revolucije se je prekalila naša enotnost, razplamtela se je naša vnetost za stvar. Revolucija nam je dala moč, da premagamo naše sovražnike, toda v njej so zgoreli tudi mnogi stari nazori, mnogo stare navlake, in to nam omogoča, da spremenimo tudi sebe same, da lažje sprejemamo nove ideje, nove teze in da z njimi bogatimo zakladnico našega življenja, da premagujemo stare navade, ki so še ostale v nas, stara okorela pravila, da odstranjujemo rjo, ki nam jo je zapustila stara družina.

marksizem-leninizem

da drži samo tisto, kar oni pravijo, da je samo to pravi marksizem-leninizem. Ta pravica ni nič drugega kot — stalinizem. Nekaterim današnjim voditeljem je ostala dediščina stalinizma, Stalina po smrti velikega Lenina je Stalin spremenil Kominterno in svoje poslušno orodje, in takšno je ostala, dokler ni bila razpuščena. Nato je to »pravico« po tradiciji prenesel na Informbiro in v njem začel poveljevati brez kontrole in tudi brez kontrole samohotno vsiljevati svoje mnenje ne samo VKP(b), marveč še vsem drugim partijam. To je bila demonijska pravica vladavine, hegemonije nad drugimi partijami in njihovimi narodi. To pravico morajo in hegemonizma hočejo torej nosilci stalinizma v Sovjetski zvezi zdaj vsiliti drugim narodom in partijam.

In prav temu prenašanju »dedne pravice na usodo drugih narodov se postavlja po robu ZKJ, kajti voditelji ZKJ in naše dežele menijo, da svoboda misli, svoboda razuma ni klonila, da še živi in da bo živela in da lahko človeštvo napreduje samo v enakopravnem sodelovanju in ustvarjalni kritiki in samokritiki v okviru takega sodelovanja.

ZKJ je na VII. kongresu nastopila s programom, v katerem je govora tudi o odnosih med komunističnimi partijami in socialističnimi deželami.

»ZKJ zavzema gledišče,« je rečeno v programu, »da je treba v odnosih med socialističnimi deželami odpraviti vse tiste negativne pojave, ki jih je vnesel kapitalizem v odnose med velikimi in malimi, med slabimi in močnimi, med razvitimi in zaostalimi, med belimi in črnimi, med bolj razvitimi in kulturnem oziru in slabše razvitimi deželami in narodi.«

Program ZKJ govori tudi o medsebojni odvisnosti v različnih oblikah boja delavskega razreda, o vlogi Stalina v socialistični izgradnji Sovjetske zveze in v razvoju birokratsko-etastičnih teženj ter da je to počenjal iz subjektivnih razlogov, o razvoju izgradnje za Stalinovih časov in o vrsti drugih vprašanj, ki so takšne narave, da prispevajo k razumevanju vzrokov, ki so privedli do trenja med VKP(b) in ZKJ.

Naš program govori o tistih problemih, ki čakajo nas in naše narode, in smo težili po tem, da bi jih urejali in uredili za ceno večjih ali manjših težav, toda vselej z vztrajnim bojem in premaganjem ovir. Največje težave v boju smo doživeli tam, od koder smo jih najmanj pričakovali. Borili smo se vselej vztrajno in načelno, pri čemer smo čimbolj pravilno uporabljali načela marksizma-leninizma v različnih razmerah. V programu se zrcalijo naše pozitivne in negativne izkušnje.

Nismo se bali opozoriti tudi na negativne strani v izgradnji socializma. Povedane so odkrito in brez slehernega strahu pred kritiko. Poudarjeni so tudi problemi, ki jih urejamo ali jih bomo urejali v bližnji prihodnosti. Problemov, ki se nanašajo na daljno prihodnost, v našem programu ni. Ne zato, ker jih ne bi videli ali ne mislili nanje. Hoteli nismo ukvarjati se s prerokovanji. Vemo, da je naša daljna bodočnost odvisna od pravilne ureditve problemov, ki jih je treba urejati v sedanjih in bližnji prihodnosti. Ne pretendramo na nezmotljivost. Ne pretendramo tudi na nekakšne večne dogme. Mirno rečemo, da bodo mnoge naše teze dopolnile ali popravile samo življenje. Ne mislimo, da smo v programu navedli popolnoma točne resnice, ki bodo takšne ostale za večne čase. Takšnih resnic tudi ni.

Lahko pa trdimo, da večina naših načel in problemov, ki so podani v našem programu, ustrezajo stvarnosti in da držijo, ker jih je potrdila sama praksa.

Mnoga naša stališča, ki smo jih obrazložili v programu, so uspešno kljubovala ognju težke Stalinove agitacije in propagande, in ne samo agitacije in propagande. Vzlic uničevalnemu ognju, ki ga je sipal nanje, je naše teze potrdilo življenje. Njih trdnosti ne priznavamo samo mi, tudi naši nasprotniki so morali izkusiti

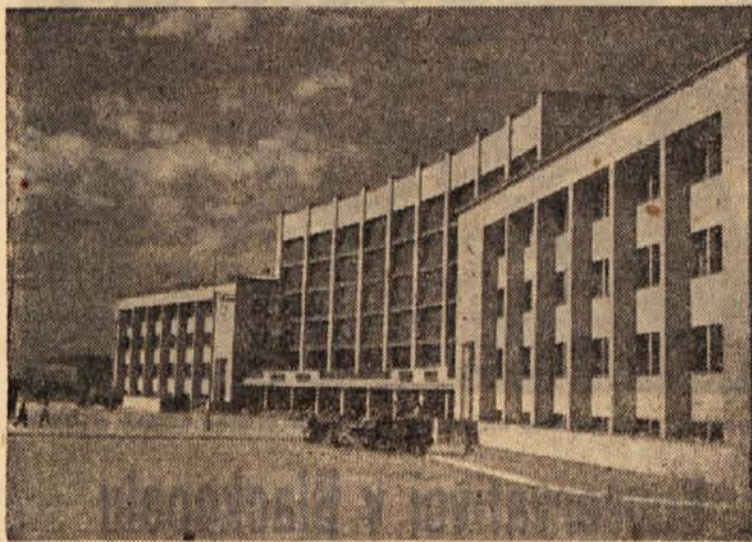
NORMALNOTIRNA PROGA SARAJEVO—PLOČE

Nova zveza z morjem

Najtežji odsek Bradina—Konjic — 115 predorov in 55 viaduktov ter večjih mostov — Letni prihranek z novo progo bo znašal 2 in pol milijarde

Letno nam gre v izgubo okrog 2,5 milijarde dinarjev, ker je treba številne proizvode in rude prevažati po ovinku do morja, prek Reke, po okrog 300 km daljši poti, kakor pot od Bosne do morja nekje okrog Dubrovnika. Sedanja proga od Sarajeva do Dubrovnika ne more sprejeti vsega tovora, ki gravitira v to smer. Zlasti velika ovira je tako imenovano ozko grlo na odseku Bradina—Konjic. Računajo, da morajo že zdaj po ovinku prevažati okrog 3,4 milijona tako imenovanih brutto-ton blaga, medtem ko je zmogljivost proge samo okrog 2,6 milijona ton.

Na svoji zadnji seji je Zvezni izvršni svet sprejel investicijski program za zgraditev normalnotirne proge Sarajevo—Ploče. Tako bo ta problem urejen.

Nova, moderno urejena železniška postaja v Sarajevu

PETDESET INAČIC

Da bi določili najbolj ekonomično smer trase, ki bi povezovala Bosno z morjem, so proučili okrog 50 inačic. Naposled so prišli do ugotovitve, da je to dolina Neretve. Stroški za eksploatacijo na tej progi so, kakor pravijo v Upravi za projektiranje in gradnjo proge Generalne direkcije železnic, prav tako najugodnejši v primerjavi z drugimi inačicami. Normalnotirna proga Sarajevo—Ploče bo dolga 183,6 km in samo ponekod jo bodo izpeljali tam, koder gre sedanja ozkotirna proga. Pravzaprav bo to popolnoma nova proga. Njena izgradnja bo veljala okrog 31 milijard dinarjev, z ureditvijo sarajevskega vozla pa okrog 36 milijard.

Po mnenju strokovnjakov je to ena najtežavnejših prog v državi, zlasti odsek Bradina—Konjic, kjer bo 45 predorov. Skoraj polovica proge na tem odseku bo speljana skozi predore. Ostali del po dolini Neretve, pod Jablani-

To je povzročalo težave že pri snemanju zemljišča, ko so geometri pred dvema ali tremi leti spemali traso v dolini Neretve. Tuji turisti so pogosto neumorno fotografirali ljudi, viseče na vrvi visoko zgoraj ob stenah. In nemalo so se začudili, ko so zvedeli, da to niso nikaki alpinisti, niti navdušeni planinci, ki bi radi osvojili po hercegovski steni kak vrh, marveč geodeti, ki snemajo traso bodoče proge.

22 KILOMETROV PREDOROV

Zaradi vsega tega bodo tudi dela zelo obsežna. Naj vedemo samo nekaj podatkov. Izkopati bodo morali v glavnem v stenah, 2,760 milijonov kubičnih metrov materiala in — brez predorov — vgraditi okrog 380.000 kubičnih metrov betona. Proga bo imela 115 predorov, dolgih skupno 29 kilometrov, ter 55 viaduktov in večjih mostov. Razen tega pa še najmanj 500 manjših mostov in mostičev.

NORMALNA PROGA

Najtežji predor na progi bo sedanji Ivan-tunnel, dolg 3200 m, skozi katerega gre sedanja ozkotirna proga. Ta predor je tudi grajen za normalni tir, treba pa ga bo samo nekoliko razširiti, tako da bi lahko namestili električne naprave, ker imajo v načrtu, da bo proga elektrificirana. Od predorov, ki jih bo treba šele zgraditi, bo največji Osjenik med Pazarićem in Raštelico, 20 km daleč od Sarajeva. Najdaljši viadukt bo postavljen čez Jablaniško jezero pri Čelebiću (300 m), najvišji viadukt pa čez potok Jelovac, takoj za predorom Osjenik, 27 km od Sarajeva. Ta bo visok 50 m, dolg pa prav tako 300 m.

Od Čelebića do Ostrožca poleg Jablaniškega jezera bo treba sedanjo traso popolnoma premešati.

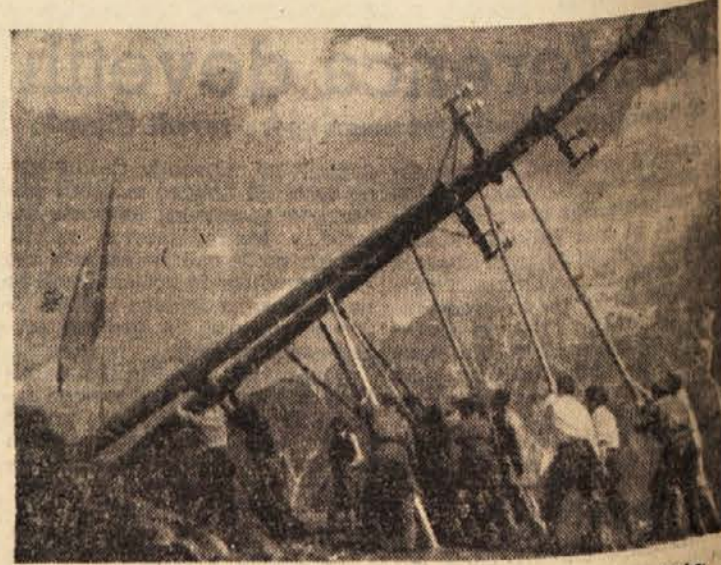
DELA SO SE ŽE ZAČELA

Na najtežjem odseku Bradina—Konjic so se dela že začela. Ko

bodo končana, se bo največji vzpon zmanjšal od 60 na 24%, kar bo znatno olajšalo železniški promet.

Na drugih odsekih, zlasti od Sarajeva do Bradine, se bodo dela po načrtu začela prihodnje leto. Tako imenovana prva etapa od Sarajeva do Konjice ali od Sarajeva do Jablanice naj bi bila končana v treh do štirih letih. To bo omogočilo prehod čez najtežji odsek, ozka proga na ostalem delu do morja pa bo morala začasno sprejeti tovor, ki bo potem usmerjen na to progo.

S. Tadić

Nov električni drog postavljajo. Čez koliko let ga bo treba izmenjati?

Milijoni z impregnacijo

Lesene drogove za električne napeljave lahko z impregnacijo uspešno zaščitimo in prihranimo velike vsote

Elektrodistribucijska podjetja trošijo letno velike količine lesa za vzdrževanje in novogradnje elektrodrogov. Posebno za nizkonapetostna omrežja in za omrežja srednje visoke napetosti večinoma uporabljajo lesene drogove. Tako potrebuje samo elektrogospodarstvo Slovenije pri vgrajenih, približno 360.000 lesenih drogovih za vzdrževanje svojih elektrodrogov letno približno 9000 m³ lesa, t. j. okrog 30.000 drogov. K temu moramo pristeti še drogove za novogradnje.

Z ozirom na izredno dobre lastnosti lesa v primerjavi z drugim materialom (beton, železo) bodo tudi v bodočnosti uporabljali lesene drogove. Edina slaba lastnost lesa je, da gnije. To pa lahko preprečimo, če ga zaščitimo s kemičnimi sredstvi in ga pravilno negujemo. S tem lahko podaljšamo življenjsko dobo elektro drogov za nad 30 let.

NAJBOLJ OGROZENI SO DROGOVI NA PODEŽELJU

Zaščita oziroma impregnacija drogov je vezana na razmeroma visoke stroške. Impregnirani drogovci so enkrat dražji kot surovi. Spričo pomanjkanja finančnih sredstev namreč pretežno vgrajujejo nezaščiten surove drogove, ki pa že po nekaj letih na mestih prehoda v zemljo zginejo in jih morajo zamenjati. Zaradi nezadostne impregnacije je povprečna trajnost vseh vgrajenih drogov v Sloveniji samo 12,5 let namesto vsaj 30 let. Uporaba kostanjevih drogov sicer za sedaj še zvišuje povprečje traj-

nosti, vendar vsled boleznih raka na lubju kostanja v bližnji bodočnosti ne bo na razpolago kostanjevih drogov in bodo morali uporabljati za to smrekov in jelkin les, ki je pa veliko manj odporen. Elektrogospodarska skupnost Slovenije je s sodelovanjem strokovnjakov Fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo v Ljubljani že od leta 1956 dalje proučevala zaščito in nego lesenih drogov. Izvedeni so bili poskusi zaščite lesa v laboratoriju in na terenu s premazi (osmotranje) in bandažami, pri čemer so bili doseženi zelo dobri rezultati. Posebno pazljivo so posvečali zaščiti smrekovih in jelkinih drogov, ki jih bomo v bodoče v glavnem uporabljali. Uvedli so tudi zelo učinkovit način impregnacije po »Boucherie« postopku, t. j. iziskavanje lesnega soka, ki ga namoče rastlina zaščitnega sredstva.

POSTOPKA »OSMOZA« IN »BOUCHERIE«

Zlasti ugodno je bil rešen problem droge impregnacije lesenih drogov z uvedbo postopka »osmoza« in »Boucherie«, za kar so potrebne minimalne investicije in ne zahtevajo visoke kvalificirane delovne sile. Nekatera distributivna elektro podjetja so že začela na ta dva načina impregnirati drogove, kar jim bo omogočilo elektrificirati tudi najbolj nedostopne kraje z razmeroma nizkimi proizvodnimi stroški. Elektrogospodarska skupnost Slovenije je s pomočjo fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo vzgajala na tečajih že številne strokovne kadre za nego lesenih drogov. Ta kader že uspešno deluje v elektro podjetjih. S tem si bo naše gospodarstvo prihranilo ogromne količine lesa. Razen tega so začela domača kemična podjetja proizvajati zaščitna sredstva za les. Tako že izdelujejo v Sloveniji pasto za osmotranje, bandaže za na-

knadno zaščito vgrajenih drogov, soli za impregnacijo po »Boucherie« postopku itd.

Se v letošnjem letu je predviden v Ljubljani tečaj za vsa elektro podjetja v državi, ki ga bo na iniciativno »Jug« priredilo Društvo za zaščito materiala LRS. Ing. Gregorič

Priprave za sestavo družbenega plana 1959

Zavod za gospodarsko planiranje LRS pripravlja v sodelovanju z drugimi organi in ustanovami prvo gradivo in analize za osnutek družbenega plana gospodarskega razvoja Slovenije v letu 1959. Pri tem sodelujejo tudi okrajni ljudski odbori, ki bodo poslali predloge in pobude vsem za lastni položaj v osnutku plana.

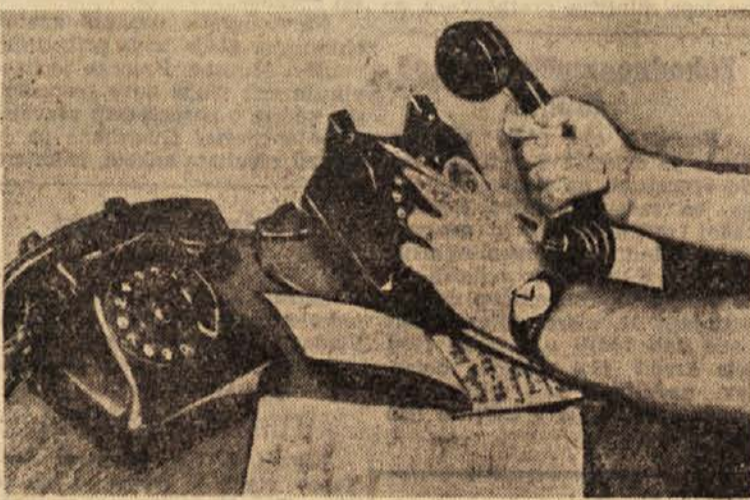
S planom bo predvideno nadaljnje povečanje gospodarske dejavnosti na vseh področjih. Za industrijo bodo predlagali povečanje proizvodnje predvsem v večji uporabi zmogljivosti in v boljše uporabi zmogljivosti obratov. Večja industrijska proizvodnja in razširjena gospodarska dejavnost nasploš bosta terjala ustrezno količino električne energije. Tudi kmetijstvo bo po osnutku plana povečalo proizvodnjo, kar bo terjalo ustrezne investicije za njegov čimhitrejši razvoj.

V zavodu za gospodarsko planiranje poudarjajo, da bodo povečanje gospodarske dejavnosti predlagali za promet, trgovino, gostinstvo, obrt in druge panoge. Takšna razširitev gospodarske dejavnosti bo pripomogla tudi k ustrezni povečanju izvoza iz Slovenije, ki letos ni naraščal običajnem tempu, če upoštevamo, da je vrednost izvoza zadnja leta občutno naraščala.

Si želite Fiat 600? Naročite takoj Ljudsko pravico Pogoj — vsaj 3 mesece naš naročnik! Zrebanje oktobra

Beograd je dobil dve novi AVTOMATSKI CENTRALI

Šest tisoč novih telefonskih linij — 40.000 vlog — še vedno ne bo mogoče zadovoljiti vseh interesentov

Beograd ima zdaj več kot 21.000 telefonskih naročnikov, 22.000 telefonskih linij in 14 preobremenjenih avtomatskih telefonskih central. Od osvoboditve do zdaj je dobil le 5000 novih lokalnih povezav.

Podjetje PTT Beograd, bo danes dalo v uporabo dve novi avtomatski telefonski centrali s 8000 priključki, vendar s tem še zdaleč ne bo zadosteno potrebam. Več kot 40.000 vlog za napeljavno telefonov je še neresenih in jih tudi v daljšem obdobju ne bo moč rešiti. Po perspektivnem planu do 1961. leta bo treba v Beogradu napraviti več avtomatskih central in skupni zmogljivost blizu 30.000 priključkov.

DALEČ POD SVETOVNIM MERILOM

Ce primerjamo Beograd z drugimi velikimi mesti po svetu, je po številu telefonov daleč za njimi. Na vsakih sto prebivalcev v Milanu pride 32, v Zenevi 48, v New Yorku 47, v Parizu 29, v Londonu 38 telefonov, v Washingtonu pa je to število še mnogo večje. Na vsak telefon se prideta niti po dve osebi. V Beogradu je položaj prav nasproten: na sto Beograđanov so bili doslej le štiri telefoni, z novimi centralami pa bo prišel na vsakih sto prebivalcev samo en telefon več.

To razmerje je v drugih jugoslovanskih mestih manjše. Tako je na primer v Ljubljani 3,6, v Zagrebu 3,5, v manjših mestih pa je mnogo manjše.

800 NOVIH NAROČNIKOV NA MESEČ

V začetku minulega meseca je začela v Rakovici delovati avtomatska telefonska centrala s 800 priključki. Centrala na Krunksem Vencu, ena izmed dveh, ki bo začela danes funkcionirati ima 2000, centrala Center II pa 4000 priključkov.

Ljudsko revijo Prešernove družbe

OBZORNIK

dobite v vseh knjigar-nah, kioskih, trafikah

CENE V ILEGALI

Zdaj, ko je z novimi predpisi zaostrena kontrola cen, je odločilnega pomena, da potrošniki sami pomagajo tržni inspekciji odkrivati pojave neupravičene podražitve blaga. Taka pomoč pa je mogoča le, če so cene posod pravilno označene. Res je v zadnjem času konkurenca prisilila trgovine v nekaterih strokah, da dosledno označujejo cene v izlozih in v mnogih primerih tudi na prodajnih policah, vendar pogrešamo tako označevanje prav tam, kjer bi bilo zaradi gibljivosti cen najbolj potrebno.

Potrošnik, ki kupi n. pr. sadje, zelenjavo ali jajca, nikoli prav ne ve, če mu je prodajalka blago pravilno zaračunala, čeprav je cena označena s kredno na črni tablici, vtkinjani v košar. Včasih mora na svoje začudenje ugotoviti, da je enako blago v drugi poslovalnici iste-ga podjetja cenejšje. Tu gre očitno za okrišanje osebeja v poslovalnicah. Menimo, da bi moralo vodstvo takih podjetij v svojih poslovalnicah izobešati cenike s štampiljko in podpisom in jih obnavljati, če se cene

spremenijo. Sedanja praksa daje namreč le potuho nesolidnemu poslovanju v poslovalnicah.

Podoben pojav imamo v naših delikatesnih trgovinah, ki bi morale prav tako na vidnem mestu izobešati cenike za blago, ki se tehta, ali pa označevati ceno na policah. Le tako bo lahko potrošnik kontroliral, če mu je bila pravilno zaračunana cena, ki jo je določilo podjetje, kajti tudi v poslovalnicah znano solidnih podjetij se lahko zgodi, da ti prodajalka zaračuna višjo ceno. V številnih poslovalnicah Ljubljanskih mlekar nima jo na primer označenih cen za različne vrste sira, jajca itd.

Ponekod je pomanjkljivo označevanje cen tudi v izlozih. Res je, da ni mogoče označiti ceno prav za vsak predmet v izlozih. Popogosto se dogaja, da prav tisto blago, ki potrošnika najbolj zanima, nima označene cene. Tudi ne moremo razumeti, zakaj naše knjigarne dosledno ne označujejo cen. Menimo, da bi morale označiti s cenami vsaj šolske knjige in pa nove izdaje, saj je marsikateremu kupcu res nerodno stopiti v trgovino zobj zaradi tega, da bi uprašal, ko-

Zakaj podjetja vidno ne označujejo cen za različne vrste blaga? Ali ne sodi tudi to h kulturalnosti trgovanja?

Pestra izbira, manjka pa, kar gospodinje najbolj zanima — označitev cene

liko stane n. pr. novoizdana izobešanem cenikov. Zelo olajšano bi bilo sodelovanje potrošnikov pri kontroli cen, če bi tržni inspekcija dosledno nadziralna označevanje cen v trgovini, ki šele omogoča kontrolo potroš-

Ta teden na tržišču

Položaj na trgu kmetijskih pridelkov je prejšnji teden razpršil bojazen, ki se je pojavila potem, ko je Zvezni izvršni svet sprejel najnovejše sklepe, namreč bojazen, da bodo naraščale tudi cene na trgu kmetijskih pridelkov. Cene prejšnji teden so bile v glavnem enake kot septembra (razen pridelkov, ki jih zmanjkuje, ker je sezona že h koncu, in podobno); nadalje se je pokazalo, da niso skušali zvišati cen tam, kjer sta dobava in prevoz kmetijskih pridelkov v industrijske centre mesta dobro organizirana. Seveda so cene kmetijskih pridelkov v raznih krajih različne, kar je odvisno od vrste drugih čimteljev. Prav tako se je pokazalo, da so kmetje že naslednji dan potem, ko so bili objavljeni sklepi Zveznega izvršnega sveta, skušali podražiti blago zlasti v tistih mestih, ki ne spadajo med velika in kjer so doslej malo storili za organiziranje in preskrbo trga.

Minuli teden je še enkrat v praksi pokazal, da cene niso odvisne od dobre ali slabe volje in želje tistih, ki se ukvarjajo s prodajo, marveč od preskrbe tržišča z blagom, kar je v prvi vrsti stvar krajevnih organov in trgovine, nadalje od proizvodnje in seveda od stroškov proizvodnje.

Minuli teden je prav tako pokazal, da so lahko tam, kjer so se krajevni organi bolj zanimali za položaj na trgu — v zvezi z najnovejšimi sklepi ZIS — tudi nekoliko znižali cene kmetijskih pridelkov za zimsko zalogo, ob sodelovanju socialističnih gospodarstev, kadar gre za večje količine. Tako nudijo posamezna posestva in zadrage prebivalcem oskrbovanje z zimsko zalogo in po istih cenah svoje pridelke — ki so spravljani v hladilnicah, a tudi v skladiščih — esu zimo.

TEHNIŠKI MUZEJ V MARIBORU JE NUJNO POTREBEN

Neizkoriščeno bogastvo človeškega uma in rok

Med tehniškimi muzeji, ki že presegajo svoj ozek strokovni pregled gospodarskega razvoja in tehnike, sodi brez dvoma muzej v Ravnah na prvo mesto. Z uredivo zadnjega, kmetijskega oddelka, bo v njem združen prejem nad rudarstvom, železarnom, gozdarstvom in lesno industrijo vse Meziške doline.

Mariborski Pokrajinski muzej brani v svojih zbirkah dober del predmetov, ki sodijo v nesposobno področje gospodarske kmetijske mesta in bližnje okoliščine. Poleg prirodoslovnega, je tudi vinogradništva, vendarle v skrajnem obsegu zaradi razpoložljivih razstavnih prostorov in gospodarski razvoj zadnjega stoletja, ki je porodil vrsto novih čaka muzealcev, da ga znanstveno preučijo in mu določijo ustrezno vlogo in kulturno vlogo v okviru celotne muzejske hiše.

Maribor kot močan industrijski center privablja vsako leto mnogo mladih strokovnjakov, ekscurzij iz raznih šol in lepo število onih, ki se zanimajo za probleme industrije, gospodarskega in tehničnega razvoja posameznih industrijskih panog. Z

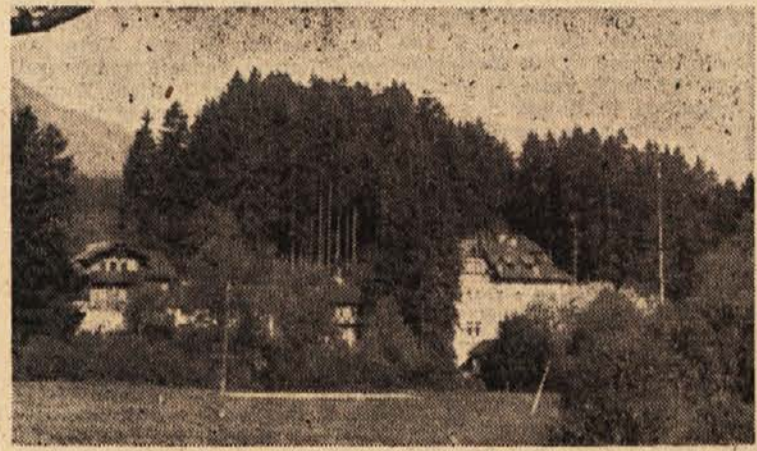
ogledi v tovarnah, hidrocentralah in delavnicah se seznanjajo s proizvodnjo, tehničnim ustrojem podjetij in podobnimi vprašanji. Zal za take študijske obiske primanjkuje tehniški muzej, kjer bi se seznanili z viri nastanka posameznih industrij in gospodarskih panog, kot so na primer tekstilna industrija, železarnstvo in kovinska industrija, lesna, promet (splavarstvo), elektroindustrija itd. Mnogo vprašanih tehničnega značaja je sicer še zmerom mogoče proučiti v proizvodnji, saj imajo v posameznih

podjetjih zelo stare strojne naprave. Toda rekonstrukcija in modernizacija tedaj bolj izločata to živo zgodovinsko gradivo iz proizvodnje. Nerediteljno podjetja stare stroje demontirajo, ali jih prodajo kot staro železo in tako odtegnje edine preostale, zgodovinsko pomembne predmete muzeju.

Zaradi omejenih finančnih možnosti Pokrajinski muzej, razen skromnega depoja, ni mogel postaviti temeljev za tehniški muzej. Te naloge zaradi omejenih vzrokov in majhnega števila

strokovnih uslužbencev tudi v prihodnje ne bi mogel sam izvesti. Da bi dobilo mariborsko industrijsko področje svoj tehniški muzej, bi bila potrebna pomoč prizadetih gospodarskih organizacij, združenja inženirjev in tehnikov in pristojnih oblastvenih organov. Ni potrebno posebej naglašati, kako močan vpliv bi imel tak muzej na vzgojno delo v šolah, zlasti še na strokovno šolstvo. Ker ima mariborsko področje zastopane skoraj vse vrste industrij, od katerih imajo nekateri prvenstvo v državi, bi tak muzej lahko odigral tudi široko vlogo.

Ne bi bilo napak, ko bi ureditev tehničnega muzeja v Mariboru postavili v ospredje. Posebno zdaj, ko prehajamo v reformirano šolanje. Zlasti, če bi v podjetjih uvideli veliko korist stalnih zbirk za vzgojo delavcev in strokovnih kadrov, pa tudi za tehniško in kulturnozgodovinsko afirmacijo posameznih industrij, ne bi bilo težko storiti še korak dalje k smotni organizaciji takega muzeja. Posnemati bi bilo treba podjetja in strokovnjake iz Meziške doline, ki so s svojo prizadevanostjo in sodelovanjem ustvarili štiri stalne razstave v svojem tehniškem muzeju, ki dajejo pregled nad bitjem in žitjem Meziške doline od prvih kopačev svinčene rude do današnjih dni. S sodelovanjem mariborskih podjetij, strokovnjakov in muzealcev bi odpadlo marsikatero nerešljivo vprašanje. Seveda: treba se je prvenstveno ovesti, da muzej ni zbirka predmetov, ki so namenjeni pozabi, ali peščici ljubiteljev starin, pač pa da je njegova naloga prosvetljevati in vzgajati čimširši krog onih, ki morajo poznati zgodovino in tradicijo, da bi razumeli najnovjšo tehniko in poti sodobnega gospodarstva. Bržkone bi bilo bolje, če bi iniciativo prevzeli v Zvezi inženirjev in tehnikov in v sodelovanju z muzejem in podjetji premaknili to vprašanje z mrtve točke, predmete iz depoja v obdravskem stolpu pa do razstave in njihove prave funkcije.

Kotuljska Slatina

BRAJCI NAM PIŠEJO

V Kotljah - Prežihovi Jamnici pticam ni usojeno živeti

Nedaleč iz Raven, v prijazni kotlini, obdani z zelenimi gozdovi, leži v vsej svoji lepoti Prežihova Jamnica - Kotlje, nad njo pa se dviga Urbijska gora in Plešivec. Nedaleč stran pa stoji poslopje Kotuljske Slatine, ali kakor mu domačini pravi, Rimski vrelci. Tu je v rešnici veliko mineralne vode, ki jo zaradi njenega dobrega okusa natakajo vsi okoljski kmetje in tudi Ravenci. Rimski vrelci so pred leti letoviščarji precej obiskovali. Zdaj pa

ga upravlja podjetje »Brodogradnja« Ulijanik iz Pulja, ki je tu uredilo letovišče za svoje delavce in namočence.

Domačini so se v začetku z novodošliimi gosti dobro razumeli. Ko pa so leti začeli z zračnimi puškami pobijati ptice, so jih domačini najprej začeli na miren način opozarjati in jim dopovedovati, da ptice ne smejo pobijati. Vsi so priklavali, da bodo pri letoviščarjih iz Pulja našli razumevanje. Vendar so se zmotili. Ptice so od začetkov iz zračnih pušk padale naprej in domačini so letoviščarje vsak dan z nejevoljo gledali.

Letoviščarji so ptice v veliki meri izstrelili in zato domačini in lovci vprašujejo, ali ni nikogar, ki bi lahko preprečil pobijanje ptic. Menijo, da bi upravitelj Rimskega vreca svoje goste lahko opozoril na to, da so ptice sila koristne za sadjarstvo in gozdarstvo, ker uničujejo razne škodljivce, hkrati pa je tudi njih petje nekje v krošnjah stoletnih smrek, prav prijetno poslušati.

Vendar smo dobili trgovino z usnjem

Trgovsko podjetje »Dravinja« v Nov. Konjicah je odprlo svojo novo trgovino »Usnje«. Ot bo v tem prostoru usnje in druge čevljarske potrebšline. Vsekakor je nekoliko naravnost prijetno, da kraj, ki ima eno v celoti usnjarskih tovarn v državi, tudi trgovino, v kateri bi potrošnik lahko dobil usnje. Dosedaj se je s tem bavila le v manjšem merilu ena od trgovin »Trgovskega doma«.

Jelena je ustrelil

Lovca Beškovič Karel iz Sko-merja na Pohorju je ustrelil v bližini domačega kraja Jelena, ki je imel preko 200 kg, razen tega pa seveda tudi zelo lepo rogovje. Pravi- lo, da je jelen delal škodo v tam- kajšni okolici. Lepo rogovje jelena pa bo lepa trofej lovca Beškoviča, ki je v tem primeru imel precej sreče.

Od v.s. sep. v. so. d.

V povečanih občinah bodo izvolili nove organe

Združene in razširjene občine mariborskega okraja bodo kmalu dobile nove organe, ki bodo v za- nost na nova področja. Doslejšnji odborniki starih občin bodo iz- volili do 23. oktobra iz svoje sre- de nove,časne občinske ljudske odbore - v občinah Ptuj, Sloven- ska Bistrica in Ormož - ali bodo vsi doslejšnji odborniki postali člani novih odborov - v združeni- nih občinah Ravne, Radlje in Ko- šaki. Vsi navedeni občinski ljud- seji tudi nove predsednike in podpredsednike.

Proslava v Cerkljah v spomin pomembnih dni

V občini Cerklje na Gorenjskem se spominjajo 4. oktobra na slavne dni iz NOB. Leta 1944, dne 4. oktobra je Slandrova brigada uničila v Zalogu pri Cerkljah 12-članski štab črne roke za Gorenjsko. Tako je Slandrova brigada rešila večje šte- vilno sodelavcev OF, ki jih je štab črne roke nameraval postreliti ali pa jih poslati v koncentracijska ta- borišča.

V počastitev tega praznika je imel ObLO Cerklje slavnostno sejo in predsednik občine je priredil sprejem za najbolj zaslužne občane. Šolska mladina in domačini so polo- žili vence pred plošče in spomenik padlih borcev in izvedli žalno ko- memoracijo. V soboto in nedeljo pa je bilo več športnih prireditev.

Umril je najstarejši hmeljar Franc Antloga

Minulo soboto, 4. oktobra je na svojem domu v Gotovljah pri Zalcu umrl najstarejši hmeljar Savinjske doline Franc Antloga. Umril je v 89. letu starosti. Antloga je bil v edini živi udeleženec žalskega Ta- bora - leta 1868. Pred tremi tedni, 14. septembra se je kot častni gost udeležil tudi proslave 90. obletnice Tabora v Zalcu.

»TRAMVAJ« za Kidričevo

Sofer Marjan Mesarič, dober znanec vseh potnikov, ki se vsako jutro vozijo s »tramvajem«. Mnogokrat njegova prijaznost in uslužnost reši kakšnega zamudnika ali pa starejšo kmečko ženico, ki ni utegnila s svojimi košarami priti do avtobusne postaje

avtobusu ni za vse prostora in vsi drugi se vozijo s kolesi ali pa vlakom. Posebno pozimi trda prede kolesarjem, ki prihajajo v tovarno prepraženi do zadnjega vlakna. Zanimivo je, da nihče ne stanuje posebno rad v naselju pri tovarni. Vprašal sem elektromonterja Slavkota Fajta, ki je tudi stalni potnik na »tramvaju«, zakaj raje stanuje v Ptuj. »V Ptuj sem pač doma,« mi je pojasnil. »Razen tega v naselju človek nima pravega razvedrila. Po delu si želiš kaj več kot kino. V Ptuj se ukvarjam s športom, imam prijatelje in razvedrilo je tu...« Večina delavcev misli enako. Naselje ob tovarni ni bila najbolj posrečena zamisel. Zaradi tega so tudi redki strokovnjaki, ki bi ostali v tovarni dalj časa. Posebno mladi ljudje ne najdejo pravega razvedrila in zabave ter zapuščajajo Kidričevo. Zato bo tovarna kmalu pričela graditi stanovanjsko poslopje v Ptuj. Tako bo prišel »tramvaj« še bolj do veljave, hkrati pa bo tudi cesta v ospredju.

DROBIŽU SE MUDI V ŠOLO

Takoj ko izstopijo delavci, se avtobus vrne v Ptuj. V Kidričevem vstopijo novi potniki. To so uslužbenci, ki delajo v Ptuj in gospodinjice, ki se pe- ljejo v mesto nakupovat. Pred 7 uro je avtobus pred živilskim trgov in po kratkem postanku se odpravi na najbolj živahno pot, na »šolsko vožnjo« kot jo imenujejo. V Kidričevem čaka- jo nanj šolarji, ki napolnijo »tramvaj« do zadnjega kotička. Petdeset do šestdeset dečkov in deklic se preriva s svojimi torbami v avtobus. »Drobižu se mudi v šolo,« je povedal sofer Mesarič, »in do 7.45 moramo biti spet v Ptuj.« Na »šolski vožnji« spremeni »tramvaj« svo- jo pot in pelje iz Kidričevega na Mariborsko cesto. Štiri kilo- metre je cesta slaba, pri Haj- dini pa se priključni na asfalti- rano mariborsko cesto. Če bi asfaltirali še te štiri kilometre do Kidričevega, bi bil problem dobre ceste rešen in »tramvaj« bi hitreje in lažje opravljal

Drobiž se je vsul skozi vrata v »tramvaj«. Vsem se mudi v šolo in bi radi bili čimprej v učilnicah

Opoldne pa se vse skupaj ponovi: »tramvaj« odpelje otro- ke iz šole, uslužbenice iz ura- dov in končno delavce iz to- varne. Tako gre iz dneva v dan.

»Tramvaj« za Kidričevo je postal med ljudmi priljubljen in tisti, ki so vezani nanj si brez njega težko predstavljajo svoje vsakdanje opravke. Ko je občinska komunalna ustanova nabavila dva avtobusa za lokal- ne proge je začela reševati pe- reč problem krajevnega pro- meta. Delavci, šolarji, gospodi- nje in kmetje si povsod želijo, da bi bile krajevne zveze še boljše in da bi bilo na raznih progah še več »tramvajev«.

ARGO ARGO

POTROŠNIKI, POZOR!
Tovarna ARGO v Izoli vam že več ko leto dni nudi svoj proizvod za razbremenitev gospodinjstva - JUHE V VREČICAH. V tem, razmeroma kratkem obdobju je ARGO postal pojem dobre juhe, ki je poceni in jo povrh skuhate v nekaj minutah. Vendar delovni kolektiv tovarne ARGO v Izoli s tem še ni zadovoljen. Bržčas je marsikaj moč še izboljšati. V tej smeri pa mu, dragi potrošniki, lahko pomagate predvsem vi.

VELIKO NAGRADNO ANKETO o vaših željah in pripombah o ARGO JUHAH

Vsi tisti, ki bodo poslali izpolnjene anketne liste, bodo sodelovali pri javnem žrebanju naslednjih nagrad: 2 električni pečici s kuhalnikom znamke TOBI (tip 250) - 7 električnih kuhalnikov znamke TOBI (tip 230), 9 električnih kuhalnikov znamke TOBI (tip 220) in 30 zavojev sortiranih ARGO juh, ribje konzerve in marmelade.

Spotoma srečuje »tramvaj« delavce na kolesih, ki se jim prav tako mudi na delo. Na

SLOVENSKI UMETNIKI V ZAGREBU

Prijetno presenečenje na samem začetku letošnje likovne sezone v Zagrebu pomeni razstava osmih slovenskih umetnikov, ki so jo v sredo, 1. oktobra zvečer odprli v prostorih ULUH v Praški ulici. Razstavlja šest slikarjev in dva kiparja, in sicer Stane Kregar, France Mihelič, Riko Debenjak, Marij Pregelj, Albin Rogelj, Janez Bernik, Karel Putrih in Drago Tršar, torej pet umetnikov srednje in trije mlade generacije. Če se ozremo dobrih deset let nazaj, lahko ugotovimo, da je zagrebško občinstvo imelo po zadnji vojni kaj redkokdaj priložnosti, podrobneje se seznaniti z dosežki slovenskih likovnih umetnikov. Bilo je vsega skupaj nekaj kolektivnih in še kakih šest ali sedem individualnih razstav. To je za čas trinajstih let prav gotovo premalo in bi bilo želeli, da bi likovni stiki prihodnja leta postali pogostejši.

Pričujoča razstava ni obsejna, saj obsega vsega skupaj trinajst olj, trideset grafik in osem kiparskih del. Skromni prostori ULUH so pač diktirali tudi njen obseg. Vendar lahko rečem, da je prijetno zaokrožena in da se bo zagrebško občinstvo lahko seznanilo ob tej priložnosti z najnovejšim ustvarjanjem nekaterih najvidnejših slovenskih sodobnih likovnih umetnikov. Najštevilneje sta zastopana grafika Riko Debenjak in France Mihelič, ki sta razstavela vsak po petnajst del. Olj je zdaleč manj in so jih prispevali Stane Kregar (4), Janez Bernik (4), Marij Pregelj (1) in Albin Rogelj (4). Karel Putrih je razstavil štiri kipe v bronu in enega v kamnu, Drago Tršar pa tri v bronu.

Prav je, da so umetniki izbrali med najnovejšimi deli. Vsi razen Miheliča, ki je segel nazaj do 1954. leta, razstavlja le dela, ki so nastala lani in letos. Tako je v razstavi precej umetnin, ki so v Zagrebu sploh prvič razstavljene in jih niti Slovenija še ni videla. Posebej opozarjam na Pregljevo oljnato »Kompozicijo«, ki je najboljše platno na razstavi (260 x 160 cm), na štiri enaka letošnja platna Staneta Kregarja (130 x 136 cm), na tri variante »Nečk« Rika Debenjaka in na štiri letošnja olja Janeza Bernika. Celotna razstava je dovolj harmonična, čeprav je škoda, da zaradi utesnenosti posamezna dela le ne pridejo do polne veljave. O odnevu, ki ga bo zbudila med zagrebškimi likovnimi kritiki, bom mogoče spregovoril kasneje. Prav gotovo pa podobne medpublične razstave utirajo pot za medsebojno spoznavanje, ki nam je tako potrebno. Med razstavljalci sta dva, Mihelič in Pregelj, ki sta študirala na zagrebški Akademiji, pa je prav, da se kot zrela umetnika predstavita občinstvu v mestu, kjer sta zorela pred četrtr stoletja.

T. P.

ZACETEK SEZONE V SLOVENSKEM LJUDSKEM GLEDALIŠČU V CELJU

DUNDO MAROJE

V »PRIMORŠČINI«

Nemara bo kdo porekel, da papagajsko »vežem otrobe« ali s staromodno naivnostjo ponavljam srebrnobraza spoznanja, če rečem: Marin Držič je z »Dundo Marojem« — svojo najboljšo komedijo — podaril svetovni komedijografiji delo, ki je vredno peresa njegovega sodobnika Machiavelija in celo Shakespeara, Moliere. In to navzlic konvencionalni tehniki renesančne dramaturgije. Slej ko prej velja ugotoviti: brez Držiča bi bili jugoslovanska dramatika in dramaturgija zelo siromašni. Čeravno je Evropa Držiča spoznala in oberoč sprejela tako rekoč šele v zadnjem desetletju, je prav, da pri nas govorimo o njem s ponosno, samozavestno patino. In kadar se dandanašnji zbojimo, da nam je meščanska dramaturgija s svojo teznostjo pa deklarativnostjo zastrla pogled v pristo, radoživo gledališko očarljivost, tedaj ne bo narobe, če vnovič živimo kolibo starodavnega komedijanta. Letos, ko mineva štiri sto petdeset let od Ma-

da bi od nekod prišla očarljiva intriganta Pomet in Popiva in bi nam v razigranem ognjemetu satiričnih ostric pa humornih bleščic snela krinke ponarejenega lišpa, samozadovoljstva, topoumnosti, spogledljivosti, preračunljivosti in drugih takšnih »lepotil«, s katerimi se čestokrat popajve krasimo. Stari Marin je znal to dvoje — humor pa satiro — imenitno združiti. Najprikupnejši zglede: Dundo Maroje.

Slovensko ljudsko gledališče v Celju je »Dunda Maroja« uprizorilo v novem prevodu: za razliko od dr. Mirka Rupla, ki je spremenil renesančne Dubrovčane v baročne Vipavce in dal predelavi naslov »Boter Andraž«, je dramaturg SNG Maribor, prof. Bruno Hartman, preli Držičevo govoriko in tržaško narečje in tako ohranil poleg mediteranskega esprita v jeziku še tisto značilno melodično fraz in replik, ki zlasti re-

nemu rezultatu pa sta lektorjeva neodjenljiva volja in delo rodila zadovoljiv uspeh. Pazljivo uho je sicer razpoznalo narečne razlike med posameznimi govori — in te razlike so čestokrat motile — v celoti pa velja poudariti, da so igralci jezikovni part »odigrali« dovolj zanesljivo in sproščeno.

Očitno pomanjkanje mediteranskega, lahko razposajenega temperamenta in živosti v nekaterih naših uprizoritvah sorodnih komedij je režiserja Branka Gombača podžgalo, da se je z vso vneto posvetil prav temperamentu. In ta je vsekoli opazen v intenziteti in dinamiki govorjenja, v situacijsko izredno razgibanem premikanju igralcev, v tempu predstave. Memim, da je Gombač šel celo rahlo predaleč: ne, živost in razigranost nista bili pretirani. Bili sta dovolj ognjeviti in lagodni hkrati. Režiser je šel predaleč v glasnosti predstave. Samo s fortissimom ni mogoče vselej ponazoriti kipeče človeške neuganosti. To pa je tudi edina resnejša pomanjkljivost, ki jo velja očitati režiji. Sicer pa je Gombač pokazal in uresničil široko skalo iznajdljivih domislic, dovolj učinkovitih poant zlasti v situacijski komiki, spretnost pri poudarjanju in uveljavljanju vseh, vizualnih prijemov. In ti poudarki so pri »Dundo Maroj« v časteh.

Igralski zbor SLG v Celju postaja iz sezone v sezono vse bolj in bolj ubran, homogen. To izpričuje tudi »Dundo Maroje«. Uprizoritev je igralsko sproščena, okretna in efektivna. Teško je med galeriji Držičevih komedijevih tipov in njihovih celjskih interpretov poiskati tiste, ki bi se od-

likovali s posebno virtuoznostjo, čeprav sta se v proslavljeni uprizoritvi Jugoslovanskega dramskega gledališča izoblikovala zlasti igralska pojma Petrunjele in Pomet. Celjski igralci takšnih nadpovprečnih kreacij niso ustvarili. Vsi so igrali z neugano voljo in radoživostjo. Če sem navkljub temu občudoval zlasti Marjana Bačka in vlogi starega Dunda ali Marjijo Goriščevo kot Petrunjele ali Slavka Strnada (Bokčilo) ali Jožeta Pristova v vlogi Sadija, ki so zlasti zablesteli v stopnji lastnega igralskega razvoja — me niso nič manj ogreli Janez Škof (Pomet), Pavle Jeršin (Popiva), Vera Petrova (Laura), Janez Eržen (Maro), Marijan Dolinar (Ostler). Z manj svetlimi in manj prikupnimi podobami so se vrezali v spomin Breda Pugljeva (Pere), Klio Čiuha-Maverjeva (strina), Tone Terpin (Ugo). Motila me je tudi igralska nesproščenost spremstva plemića Ondarda de Augusta.

Arh. Sveta Jovanovič je z naddrobno realistično scenografsko zamisljivo dokazal, da je večje tudi te vrste učinkovitega likovnega oblikovanja. To pa seveda še ne pomeni, da tudi renesančni komediji ni mogoče »zgraditi« drugačnega (stiliziranega) prizorišča. Kostumograf Alenka Bartl-Serša je v danih možnostih pokazala dovolj pisano paletu ustvarjalne domišljije.

Zaradi premajhnega razumevanja tržaškega narečja je občinstvo zlasti spocetka bilo rahlo hladno. Ko pa so se ušesa zlagoma privadila govoric in ko se je uprizoritev v prepletu situacijskih domislic razživela — je ogrela tudi gledalce. »Dundo Maroje« je vsekakor prijeten uvodni akord v novo gledališko leto.

Vasja Predan

Ob tednu otroka

Z ustvarjalno sprostivjo pomaga ritmično-plešna vzgoja otroku pri njegovem notranjem iskanju ravnotežja, z njo pomagamo odpravljati najrazličnejše kompleksne pomožne uriti njegovo zbrano koncentracijo. Okrog petdeset otrok ritmičnih in mimičnih tečajev Pionirske knjižnice bo nastopilo v zaključeni predstavi »Otrok — ples in mime« v petek, dne 10. oktobra ob 20. uri v veliki teatralni dvorani »Soča« na Gosposkarskem razstavišču.

Z RAZSTAVE »AVTO-PORTRET NA SLOVENSKEM« V MODERNI GALERJI

Floris Oblak: Kljetos (1958)

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN »UMETNIKI IN VZORIK«

Nov žanr, ki se ga vedno čedeče poslužujejo ameriški filmski ustvarjalci v svojih revijskih in zabavnih filmih, je po svoje zanimiv, a vendar gledalca, ki niso navdušeni nad osladnostmi, mogočimi in nemogočimi komičnimi učinki, pretiranostjo in narejenostjo, bolj utrjuje in dolgočasni kakor pa zabava. Tako je z gledalci, ki v filmu iščejo vsaj nekaj vsebinske in idejne globine. Seveda pa je drugače s tistimi, ki iščejo v filmu navdušje, a vendar gledalca in privlačja. Med te sodi predvsem mlajši svet. Ti bodo v filmu

našli svoje junake, občudovali bodo lahko pestrost in izrazitost barvnih kombinacij, občudovali nove popevke, mišne obline in živo barvne točlate priznanih in še nepriznanih lepotic, kot so Dorothy Malone, Shirley Mac Laine, Anita Ekberg in druge ter občudovali pevke in igralske umetnine Jerryja Lewisa in Deana Martina.

Torej kratko in preprosto: film za vsakogar po njegovih individualnih nagnjenih. Režiser Frank Tashlin je želel predvsem zabavati ter je v tem do neke mere tudi uspel.

nesančni gostobesednosti daje posebno barvo in je ni mogoče nadomestiti z baročno jezikovno preoblenostjo. Prevajalec je svoje delo opravil z znanjem in poslušom. Ker je bil hkrati lektor uprizoritve, je njegova naloga bila še težja; ne, ni bilo mogoče idealno zlitih vseh dialektičnih otenkov, ki se drže posameznih igralcev, v enovito, skladno in čisto jezikovno strugo. Kljub nepopol-

Prizor iz Wildovega »Srečna princeza«

Mednarodni filozofski kongres v Benetkah

Objavljamo nekoliko skrajšan članek dr. Veljka Korčaka o kongresu filozofov v Benetkah, ki ga je objavila »Borbas«.

Benetke so — bogate razstav in festivalov, mednarodnih konferenc, kongresov in najraznovrstnejših mednarodnih prireditelj, ki se vrstijo druga za drugo — sredi septembra nudijo gostoljubje tudi velikemu mednarodnemu zboru filozofov: v obnovljenih prostorih nekdanjega benediktinskega samostana, na otoku San Giorgio, je od 12. do 13. septembra zasedal XII. mednarodni filozofski kongres. Po številu in pomembnosti udeležencev je bilo to zborovanje izjemno pomembnega obsega. Dejstvo, da se je zbralo nekoliko manj od 1500 filozofov iz skoro vseh držav sveta, je dala kongresu značaj prave mednarodne revije današnjih stremeljenj v filozofiji, zlasti če upoštevamo, da je bilo med udeleženci dosti imen, ki pomenijo zelo mnogo za današnjo filozofijo. Res da bi nepoučeni opazovalec pisanega kongresnega zborovanja mogli na prvi pogled dobiti tudi vtis, da ima kongres bolj teološko kot filozofsko obeležje, če bi sodil po številu meniških oblek v kongresnih dvoranah. Toda to je bil neozgodnji okras sredine, v kateri je bil kongres in ki je znan kot vedno amata za področje svojega nedotakljivega in absolutnega vpliva. Za večino udeležencev je bil to zelo viden znak navzočnosti neke zgodovinske prežvele, ali še vedno nenavadno močne ideološke sile, ki se od vekomaj spopada s filozofijo, kakor tudi z znanostjo, čeprav se vedno trudi pokariti, ne priznava njen zakoniti progres, ne gleda na to, da vsak progres filozofije in znanosti v samem bistvu govori proti religiji in cerkveni dogmi. Za-

res ni treba podcenjevati napora, s katerim je pater Soccorsi iz Vatikana v razpravi na kongresu želel dokazati, da katoliška cerkev ni v sporu s teorijo relativnosti, vendar je bilo večini kongresnih udeležencev popolnoma jasno, da ta njegov napori ni bil toliko izraz ljubezni in spoštovanja katoliških teologov do znanosti, kolikor izraz težnje katoliške cerkve, da obdrži in celo okrepi svoj ideološki vpliv nad zaostali, zmehčani in izgubljenimi duhovni današnjega iztrjenega sveta.

Kongres je imel razpravljalni o treh osnovnih temah, ki so bile vnaprej določene. Prva je obsegala probleme ontologije (človek in priroda), druga — problem morale in umetnosti (svoboda in vrednost), tretja pa najaktualnejše probleme metodologije (logika, jezik in komunikativnost). Organizatorji kongresa so poskrbeli, da je vsak udeleženec poprej dobil glavne referate z vseh treh področij in da je bila to osnova za razpravo. Tako so glavne referate natisnili že pred kongresom.

Za sam izbor tem in avtorjev je kazal na to, kaj žele in kaj organizatorji kongresa od njega pričakujejo. Očitno je bila želja, da se diskutira razvilja kot soocenje tistih glavnih nasprotij v današnji filozofiji, v katerih je izražena tudi splošna ideološka razcepjenost sveta. Pozitivistične ideje Filipa Franka so v nekem smislu morale reprezentirati filozofske tradicije evropskega meščanskega liberalizma, ideje M. B. Mitina — sovjetske filozofije in marksizma sploh — a ideja patra Lota obnavlja tistem. Zavedajoč se, da je vsekakor organizatorji dali na diskusijo upravičenosti tistih osnovnih stremeljenj današnje filozofije, ki ji po tradiciji in po najaktualnej-

ših razvojnih tendencah krijejo v sebi osnovna nasprotja v filozofiji.

Vnaprej je bilo mogoče pričakovati, da bosta prva in druga tema dali dovolj možnosti za razpravo o starem problemu človeške svobode, ki je tako obsežen, da je v diskusijah mogoče iti celo do raziskovanja aktualnih političnih problemov. Toda to je bilo delno ostvareno. Razprava je tekla na akademski način vse dotlej, dokler stari in znani nasprotniki marksizma, ameriški filozof Sidney Hook ni zapustil akademskih ozorov in dal svoje pripombe na referat M. B. Mitina in sovjetske filozofije nasploh, ki so se galetile od filozofije v ožjem smislu. To je razumljivo izjavilo protinapad sovjetskih filozofov na Hooka. Spor pa je vendar ostal slokaliziran in razprava je ostala v mirni vlogi. A kolikor so se še dalje prijavljali nekateri kritiki marksizma, se je pokazalo, da identifikacija ideje in dela sovjetskih filozofov z marksizmom sploh preprečani, da jim to daje široke možnosti, da stagnacijo sovjetske filozofije, ki jo je izrazil stalinizem in ki se je pokazala tudi v mišljenjih sovjetskih filozofov na kongresu, uporabilo kot dokaz splošne stagnacije marksizma in absolutne podrejenosti marksistične filozofije v sovjetski zvezi in vsem svetu določeni politiki in propagandi sovjetske zveze. Priznati se mora, da sovjetski filozofi v referatih in v razpravi na kongresu zares niso pokazali primerov ustvarjalnega marksizma, ki bi mogel zavreči to stališče in izzvati plodno razpravo v soocenju z nasprotniki marksizma. Pokazalo pa se je tudi, da katoliški in protestantski filozofi še kako proučujejo marksizem, da bi se lahko borili proti njemu. Nastop v diskusiji patra iz Avstrije, ki je govoril o idejah miedega

gledališkem življenju pripada. To pa je bilo možno le s kvalitativnim programom in premagovanjem številnih težav.

Gledališče je pripravilo dela, ki so tipično lutkovna in na velikem odru sploh niso uprizorljiva. Pri tem je moralo upoštevati tudi specifičnost repertoarja v obeh gledališčih: marionetnem, kjer so na programu pretežno pravilna dela, in gledališču ročnih lutk, kjer prevladujejo igre s sodobno tematiko, posebno močno poudarjeno vzgajno poanto in živahnim sodelovanjem malih gledalcev. Natačaji, ki ga je razpisalo MLG v oktobru 1987, ni bil uspešen. Pokazal je, da pisec manjka izvornih idej in da premalo pozna, tehniko pisanja lutkovnih iger.

Kljub težkim pogojem je gledališče ob resnem delu in stalnem izpopolnjevanju doseglo lepe uspehe. Premiere sicer niso mogle biti pogostejše, vendar so skoraj vsa uprizorjena dela do danes ostala na sporedni »Zogica Merogica« je bila igrana štirikrat, »Težava Peterliškove matice« štirikrat. Med najboljšje uprizoritve vsekakor sodijo »Zogica Merogica« in »Zvezdica Zaspanka« v režiji Jožeta Pengova, »Srečni princ« v prireditvi in režiji Mirka Mahničič in »Hudobni graščak« v režiji Poldeata Dežmana. Kritika jih je lepo sprejela.

Gledališča zdaj ne poznajo samo ljubljanski otroci in odrasli. MLG že pet let gostuje z ročnimi lutkami tudi po področju in je gotovo edino gledališče s tako izjemnim, rekordnim številom gostovanj (738 predstav s 155.239 obiskovalci). Ze dolgo pa želi MLG gostovati tudi v marionetnem. Na povabilo »Primorskih prireditelj« je v letošnjem februarju obiskalo Koper, Piran in Izolo.

Zaradi velikih umetniških uspehov se je MLG uvrstilo med najboljša evropska lutkovna gledališča. V juniju leta 1988 je med VI. kongresom ITI sodelovalo z marionetnimi predstavami »Zlato ribico«, »Obutim maščkom« in »Močjo in živali«. Na tradicionalnih polnih igrah v Dubrovniku. Predstave so vzbudile resnično navdušje. Naslednji leti so marionetno gledališče obiskali mnogi tuji gosti: člani MEAT, kitajski kulturni ataše, nemški lutkarji iz Essena in drugi. Navede pomembno pa je bilo srečanje z velikim sovjetskim lutkarjem Sergejem Obrazovom, ki se je na svoji turneji po Jugoslaviji ustavlil tudi pri nas. Ob obisku »Zvezdice Zaspanke« je presenečen izjavil: »Samo dvakrat so me lutke popolnoma očarale. Prvič v Prazi in zdaj v vašem.« Maja letos je bilo MLG kot najboljšo v Jugoslaviji povabljenjo na Mednarodni festival lutkovnih gledališč v Bukarešti in z »Zvezdico Zaspanke« zelo lep uspeh.

DESET LET Mestnega lutkovnega gledališča

Prav za začetek letošnje sezone pa je z marionetami obiskalo Beograd. Gostovanja in obiski spomenujmo, da v zadnjem času omogočili tudi spoznavanja tujih lutkovnih gledališč in njihovih članov. Zelo je lani prišlo po skupnem reševanju mnogih organizacijskih in umetniških vprašanj, nizejskih in umetniških Mednarodno lutkovno zvezo UNIMA, je lani prišlo nas dovedla do sestanka zastopnikov jugoslovanskih lutkovnih gledališč pomenka o ustanovitvi jugoslovanske lutkovne zveze. Pobudo za sestanek je dalo prav ljubljansko MLG. MLG je na svoji umetniški poti doseglo tak razvoj, da si upravičeno želi predvsem lastno lutkovno gledališče. Dvorani ročnih lutk in marionet — zdaleč vsakdo in moreta na vsako državo sprejeti je majhno število gledalcev; mnogi morajo — včasih še po večkrat — žalostno oditi. In še skromno željo ima MLG ob tem pomembnem jubileju: naj bi se po večkrat spomnili!

OBRENOVIČEVA RADIJSKA IGRA NA GRAJENA V BENETKAH

V Benetkah je bilo zaključeno mednarodno tekmovanje za radijsko opremo in kantate, radijske igre in repertoarje. To tekmovanje, ki je vsako leto, je bilo ustanovljeno pred desetimi leti na pobudo italijanskega radijskega društva PRIZ ITA. Leta 1988 se ga je prvič udeležila jugoslovanska ekipa. Ob predložitvi nagradnega dela: mednarodna igra za radijsko igro je prejel švicarski pisatelj »Včer« Rüdiger Dürrenmatt za sadro »Včer« pozni jeseni«. Nagrado drugo mesto je prejel slovenski pisatelj »Včer« in nagrada na tem tekmovanju je prejel Aleksander Obrenović za najboljšo radijsko igro »Pitca«. Za najboljšo glasbeno delo je bila ocenjena kantata »Tri slike v besedi in glasbi«, ki jo je predložila Japonska, drugo glasbeno delo pa je radijski pisatelj »Gulliver« v delu Lilliputovca francoskega komponista Sergeja Nigra. Nagrado Združenja italijanskega študentskega dokumentarnega dela je zbirajo prejel radijski reporter »Klavuzina« na Zavoilja. Ob 10. obletnici praznikov Deklaracije o človeških pravicah je UNESCO razpisal posebno nagrado za radijsko delo, ki bo najbolje prikazalo človekovo težnjo po svobodi in miru. To nagrado je prejel nemški pisatelj Ernst Schnabel za reportažo »Po sledovih Ane Frank«.

Igralec z lutko pri delu

Henrik Sienkiewicz

Muzikant Janko

Janko je imel deset let. Bil je groben in ogorel. Lasje, ki so bili skoraj beli kot laneni cvetovi, so mu viseli nad modrimi očmi. Pozimi je prebil največ časa pri peči in jokal od sramu in lažne. Poleti je hodil oblečen v rajej in slamnatih copatah. Njegova mati je bila dninari-

na in je živel od danes do jutri — kot lastavica pod tujo streho. Sina je imela rada, toda večkrat ga je tudi tepla. Ko je dopolnil osmo leto, je Janko postal pastir. Janko je imel zelo rad godbo. Ves dan je poslušal njene zvoke. Dogažalo se je, da ni hotel s tredo na pašo ali pa s košarico nabrat jagode v planine ali pa se je vračal brez jagod in se izgovarjal:

Kaj si želim V »PISANI TRATI«

V »Pisani trati« bi si želela več zgodbic, ki bi jih napisala otroška roka. »Pisana trata« mi zelo ugaja. Se bolj pa bi mi bila všeč, če bi bilo v njej več prispevkov mladine. Vse bralce lepo pozdravlja

Marinka Janko, Družn. urje pri Šoštanju

»Joj, kakšna godba je bila v goddu!« Na travniku so mu v travni igrali cvetni lističi, v vrtu ob valih sončne češnje. Zvečer je prisluškoval vsakemu glasu. Poslušal je vse, kar je sploh bilo mo-

KRIŽANKA Jesensko darilo

Vodravno: 1. mesec v jeseni, 2. jug. pevka popevk, 3. kovina, 4. skrajni del letom, 5. žensko ime, 6. ženska imena, 7. ženska imena, 8. ženska imena, 9. domača žival, 10. ženska imena, 11. ženska imena, 12. ženska imena, 13. številka (kratica), 14. dva samoglasnika, 15. osebni zaimek, 16. narodna republika (kr.).

ste v gostilni. Cvilile so tiho, tako tiho kakor sta bzela muha in komar. Pa je vendar igral na njih od jutra do večera.

Veleposestnikov sin je imel gosli in je včasih v somraku tudi nanje igral. Da bi si ogledal gosli, se je Janko marsikdaj prikradel med drevje, ki je rastle pred kuhinjskimi vrati. Gosli so viselo na zidu, nasproti vratom. Njegova največja želja je bila, da jih dobi nekoč v roke in da si jih dodobra ogleda.

Nekega večera ni bilo v kuhinji nikogar. Ko se je skrtil med drevje, je Janko opazoval gosli precej časa skozi odprta vrata.

Na mestu ga je bil prikoval strah, toda neka nepremagljiva sila ga je gnala naprej.

Slučajna malenkostna prilika ga je pazljivo potiskala proti vratom.

In Janko je že bil v kuhinji. Šel je tiho in oprezno, toda strah ga je spreletaval vedno bolj.

Med drevjem se je čutil kot doma. Zdaj pa se je zdel kot zver v kletki. Poletni blisk je

švignil preko neba in osvetlil Janko, ki je gosli požiral z očmi.

Cez nekaj časa je bilo slišati iz teme glas, kakor da je nekoč po nepazljivosti udaril ob struno, in naenkrat...

Neki surov, oster glas, ki je prihajal iz kota, je vprašal jezno: »Kdo je tam?«

Janko je pridržal dih. Nekdo je prižgal ob zid vžigalico, zablistala se je luč, nato pa je bilo slišati psovko, udarec, jok otroka, krik, lajanje psa, javkanje na dvorišču. V oknu pa je svetilkala slaba luč.

Drugi dan se je Janko znašel pred sodiščem vaškega starešine, ki ga je malomarno ogledoval. Fantek je stal pred njim majhen, slaboten in plašen.

Kaj naj z njim stori? Da ga obsodi kot tatu? Fantek je bil bolan. Komaj je stal na nogah. Da ga zapre?

»Pretepsti ga in konec!« je odločil starešina.

Povabil je čuvaja Straho. »Vzemi ga in zbogom.«

Straho je prikal z glavo, vzel Janko pod pazduho kot kakoga psička in ga odnesel v kolnico.

Fantek se ni zavedal, kaj se je z njim dogajalo ali pa je bil tako preplašen, da ni dal od sebe

niti glasu, samo buljil je kot preplašena ptica.

Pretepli so ga. Ponj je prišla njegova mati. Fantek je bil strašno slab. Odnese ga je domov na rokah. Drugi dan ni vstal. Tretji dan pa je umiral na klopi pod gabrom.

Lastovce so čivkale v krošnji češnje, ki je rastle pred sobo. Bila je noč. Dekleta so pela, z druge obale reke pa so prihajali glasovi piščalke. Janko je slišal zadnjič, kako je igrala vas. Poleg njega so ležale gosli iz drevesne skorje.

Fantkove oči so bile odprte, toda negibne. Obraz mu je potemnel in postal hladen. Nad Jankom so šumele breze.

Prevedel Matija Lipužič

Brez šoferja in brez bencina

RAŠICA

20. septembra 1941 je okupator zažgal slovensko vas Rašico, prebivalce pa izselil, ker so podpirali partizane. Nemci so mislili, da bodo s tem zadušili vstajo

v Sloveniji, a zgodilo se je prav nasprotno: Rašica je bila velikanski kres, ki je pozval ves slovenski narod k upor. S požigom Rašice se je začel največji in najslavnejši boj slovenskega ljudstva.

Zveza borcev je 21. septembra letos pripravila na Rašici veliko proslavo, da bi se vsaj nekoliko oddolžila prebivalstvu med Savo in Kamniškimi Alpami, kjer so bila že pred vojno številna žarišča naprednega gibanja in kjer je leta 1941 tudi uspel prvi odpor

proti okupatorju v Sloveniji. Vstaja se ni le slučajno začela v tem predelu, ampak je ta dogodek le dokaz dolgega dela Partije in ugleda, ki ga je bila med prebivalstvom deležna. Ze ob razpadu Jugoslavije je Partija organizirala tu zbiranje orožja in se pripravljala za začetek vstaje.

24. julija 1941 so se borci izpod Smarne gore, iz Gameljna in Črnuče sešli blizu vasi Rašice, kjer so prisegli in ustanovili Rašiško četo, prvo borbena enota NOV. Ta je takoj začela z vojaškimi in propagandnimi akcijami.

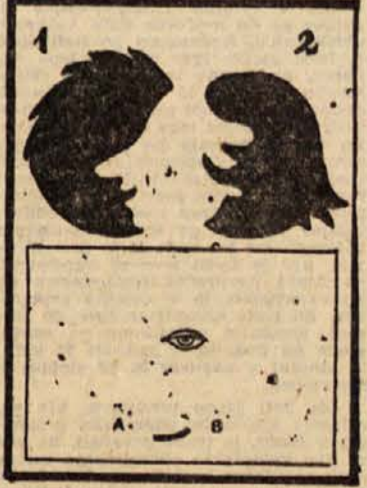
Medtem pa so se že ustanovile kamniška, menška, domžalska, radomljska in dupliška grupa, ki so se po izvršenih akcijah umaknile na zborna mesta, se združile v 3 grupe in ločeno delovale do 17. avgusta, ko so skupaj z Rašiško četo ustanovile Kamniški bataljon, ki je bil prva večja borbena enota slovenskih partizanov. Ustanovitev Kamniškega bataljona ni bil le hud udarec okupatorju, ampak velika moralna opora vsemu našemu narodnoosvobodilnemu gibanju.

Peter Snuderl, dijak, Mengeš.

Vam je znano, da...

- je bil pri nas leta 1865 v Zagrebu ustanovljen prvi kolesarski klub?
- so bila leta 1743 sestavljena prva boksarska pravila?
- je daljnogled holandski izum, ki izvira iz začetka 17. stol.?
- je švedski inženir Alfred Nobel leta 1867 izumil dinamit?
- se je pri nas košarka razširila šele po drugi svetovni vojni, čeprav se je razvila že 1891. leta?
- labod živi do sto let in da poznamo popolnoma črne labode?
- je Rokavski preliv najbolj prometen del morja na svetu?
- so namizni tenis začeli igrati v Jugoslaviji leta 1925?

Sestavi sliko

Spodnje oko velja za dva obraza

JAZ BOM PILOT

Letel po zraku bom tja do Gorice, videl bom ladje in jadrnice, od tam pa letel bom tja do Ljubljane kjer stroji brnijo tja do poljane.

Videl cel svet bom — Japonsko — Kitajsko nad morjimi tujimi letel vsevprek, večkrat preletel bom sončno severa videl večni bom sneg, Igor Svent, 3. r. osn. šole, Ljubljana

UREDNIKOV KOTIČEK

Dragi tovariš urednik! Prvič sem se odločila, da Ti pošljem nagradno križanko, čeprav je medtem že prešel čas, ko bi se nisem nikoli poizkusila svoje sreče.

Sem učenka 6.a razreda osemletne šole v Hrastniku. Najljubši predmet sta mi angleščina in srbohrvaščina. Poleg šole mi je veliko veselje dramatika in sodelujem v pionirskem dramatičnem krožku.

Doma pa sem ljubiteljica ma-

lih živalic. Imela sem kanarčka Puljo in muco, ki sta mi oba poginila. Sedaj imam samo še psa Cinča in kanarčka »Zenko«. Če bi Te zanimalo moje prigode z živalicami, Ti jih drugič rada opišem. Lepo Te pozdravlja Malovrh Mojca iz Hrastnika.

Draga Mojca! S križanko nisi imela sreče. Najbrž boš pa uspela s prigodami o svojih živalih. Sploh mi piši kaj o sebi. Lepo te pozdravlja urednik.

ANDRIJEJ, žoga in cesta...

FOTOGRAFIRAL MARJAN CIGLIC
NAPISAL EMIL MATKO

10. Andreja so prepeljali v bolnišnico. Še vedno je bil nezavesten. Položili so ga na operacijsko mizo. Izčistili so mu kar veliko rano, jo zašili in obvezali. Šele drugega dne je prišel Andrej k zavesti.

11. Tudi zdravje se mu je začelo vračati. V njegovi bolniški sobi je bilo mnogo bolnikov. Zbirali so se okrog Andrejeve postelje in Andrej je med tem časom zgodbo o svoji nesreči moral večkrat ponoviti.

12. Laliju, Marjetki in Borisu pa je za Andrejem postalo dolčas. Slišali so sicer, da se mu je zdravje zboljšalo, vendar bi ga radi videli. Prišli so v bolnišnico, toda vratar jih je ustavil. Povedali so mu svojo željo. Dobrosrčni možakar je mirno poslušal.

DNEVNE NOVICE

DOPISNI TEČAJI

Kakor vsako leto prireja Ljudska univerza tudi letos dopisne tečaje, ki bodo razširili njihovo obzorje in jim omogočili dopolnilno pooblastilo izobraževanja namenjenemu prirejanju Ljudske univerze naslednje tečaje:

Dopisni tečaj iz osnov knjigovodstva (za začetnike);

Dopisni tečaj za višje stopnje knjigovodstva za protizvodno panogo (podjetstva in obrati);

Dopisni tečaj višje stopnje knjigovodstva za trgovino in gostinstvo;

Dopisni tečaj iz knjigovodstva za tujce, ki se deli na začetni tečaj, ki nadaljevalni tečaj in na drugi prireditveni tečaj. Vsa učna snov je pripravljena izključno za združeno izobraževanje;

Dopisni tečaj iz poslovne korespondence in komercialnega poslovanja;

Poleg navedenih dopisnih tečajev prireja Ljudska univerza še dopisne tečaje tujih jezikov, in sicer za:

angleščino, francosčino, italijanščino, nemščino, španščino, ruščino in esperanto.

Dopisni tečaj tujih jezikov bodo prirejali v dveh stopnjah - začetni tečaj (s pomočjo magnetofona) in za nadaljevalni tečaj. Vsi tečajni tečajni bodo organizirani seminarji.

Vsi tečajni se začnejo srednjega oktobra.

Prijave za vse tečaje sprejema Uprava Ljudske univerze, Ljubljana, Čankarjeva 8/III. Vse podatke in informacije dobite prav tam. Rok za prijavo je do konca meseca oktobra.

Uprava cest OŠ Ljubljana obveščata, da bo cesta III. reda št. 1248 Viršupna zapeta za promet od 10. oktobra do 15. novembra 1958 zaradi rekonstrukcije mosta v Področju. Promet je omejen na cesto št. 1247 Domalje-Bragaj.

Vpisovanje v stenografske tečaje pri Ljubljani je že ta teden. Prosta mesta so še v dopolnilski, popoldanski in večerni skupini. Vpisovanje je v tajništvo društva. Roška c. 19.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom

Četrtek, 9. okt. ob 20. D. Dobričanin:
»Clovek z Marsa«, komedija. Govorjenje v Medvodah. Predprodaja vstopnic pri kino blagajni v Medvodah.

Sobota, 11. okt. ob 20. D. Dobričanin:
»Clovek z Marsa«, komedija. Govorjenje na Rakeku. Predprodaja vstopnic pri kino blagajni na Rakeku.

Nedelja, 12. okt. ob 16. D. Dobričanin:
»Clovek z Marsa«, komedija. Govorjenje v Starem trgu pri Ložu.

Ob 19.30. D. Dobričanin: »Clovek z Marsa«, komedija. Večerna predstava. Govorjenje v Starem trgu pri Ložu. Predprodaja vstopnic na pošti v Starem trgu.

Sentjakobsko gledališče opozarja na današnji predstavo ob 20. uri v Zadrudnem domu v Medvodah. Upriporilo bo zabavno Dobričaninovo komedijo »Clovek z Marsa«. Predprodaja vstopnic pri kino blagajni v Medvodah.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE Ljubljana - Križanke

Nedelja, 12. okt. ob 20. William Faulkner: »Requiem za vlačugo«.

Obištno opozarjamo na prvo povnitev izredno uspele predstave iz pretekle sezone. Vstopnice so od jutri dalje na razpolago pri blagajni v Križankah med 10. in 12. uro. Rezervacije po telefonu 22-011.

MESTNO LUTROVNO GLEDALIŠČE Maribor

Levstikov (Sentjakobski) trg 1

Sobota, 11. okt. ob 17. Fr. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«.

Nedelja, 12. okt. ob 11. Fr. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«.

Ob 15. uri: V. Činčulak-P. Dežman: »Igrarke na cestah«.

Prodaja vstopnic od četrtka dalje (razen nedelje) na upravi, Resljeva 36, od 10-12 in pol ure pred pričetkom predstave pri gledališki blagajni. Rezervacije na telefon 32-020.

ROČNE LUTKE Resljeva cesta 36

Nedelja, 12. okt. ob 9. W. Karsch - J. Pengov: »Težave Peteršiljkove mame«. Predstava v dvorani Zveze prijateljev mladine v Sp. Šiški.

Ob 17. W. Karsch - J. Pengov: »Težave Peteršiljkove mame«.

Predstava je v organizaciji Društva prijateljev mladine terena »Ljubo Serčec«, v dvorani SZDL v Kebetovi ulici v Zg. Šiški.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

VELIKONESTNI DANCING je vsakrati ob 20. uri v festivalni dvorani »Soca« priljubljena družabna zabava ljudi za starejše osebe in zakone. Rezervacija mi po telefonu št. 81-81. Vsako nedeljo od 18-22. pri mladinu. Igra »DIXIE-BAND«.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna

Četrtek, 9. oktobra 1958 lekarna »Center«, Gosposka ul. 12.

Petek, 10. oktobra 1958 lekarna »Tabor«, Trg revolucije 3.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Četrtek, 9. okt. ob 20. Casona: »Drevesa umirajo stoji«. Govorjenje v Ormožu.

Petek, 10. okt. ob 19.30. Borodin: »Knez Igor«. Red B. Nekaj sedežev v prodaji.

KINO

»UNION«: jugoslov. film »H-S«.

»PARTIZAN«: ital. film »Branim svojo ljubezen«.

»UDARNIK«: ameriški film »Zan Valžan«.

Poročil so se v Mariboru: Milan Perko, 24 let, muzar, in Kristina Kozole, 21 let, šivilja; Ivan Muraus, 29 let, avtomehaničar, in Antonija Kovacic, 23 let, gospodinjica pomočnica; Jožef Vauhnik, 19 let, soboslikar in pleskar, in Margareta Braudic, 16 let, gospodinja; Jožef Miklošič, 32 let, vlačovodja, in Ana Slodič, 30 let, bolnišnica streljanka; Jožef Pavličič, 29 let, elektrovarilec, in Helena Petek, 21 let, poljedelka; Viktor Čajniko, 36 let, tesar, in Zofija Gorican, 33 let, poljedelka; Anton Curin, 26 let, kovač, in Martina Kurboš, 43 let, monterka; Franc Fescl, 32 let, bolničar, in Zofija Kramberger, 22 let, kmečka hči; Franc Jančič, 24 let, kovinostrojar, in Ema Rajh, 24 let, predica; Dušan Pišec, 24 let, strojar, in Pavlina Serč, 28 let, tkalica; Ing. Marjan Mikšič, 29 let, strojni inženir, in Stjepka Vauhnik, 23 let, abs. germanistika; Vladimir Turšič, 21 let, delavec, in Stefanija Kruder, 19 let, delavka; Branko Zenko, 23 let, električar, in Marija Pajnikher, 25 let, knjigovodkinja; Jakob Gradšnik, 39 let, delavec, in Veronika Sever, 36 let, čistilka; Jusuf Pehtič, 22 let, uslužbenec, in Zmagoslava Kociper, 21 let, uslužbenka; Franc Zeleznik, 23 let, delavec, in Matilda Kološa, 19 let, poljedelka.

IZ MURSKE SOBOTE

»PARK«: ameriški film »Bistre glave«. Predstavi ob 17.30 in 20.

DROBNI OGLASI

PRODAM 4-stanovanjsko hišo z velikim gospodarskim poslopjem, s tremi delavnicami, z velikim dvoriščem z dvojnimi vhodom, primerno za vsako obrt, v industrijskem centru Ljubljane. Rest. inter. interes. Dobre naslov v ogl. oddelku LP.

KREMA ZA ČEVLJE

50 letovna kem. izd. **MIRJA** krema Ljubljana-Vič

DRAMA

Četrtek, 9. okt. ob 19.30: Brecht: »Sveki v drugi svetovni vojni«. Vstopnice so že v prodaji.

Sobota, 11. okt. ob 19.30: Tolstoj: »Ana Karenina«. Izven in za podeželje. Vstopnice so že v prodaji.

Tolstojeva »Ana Karenina«, ki je bila na sporedu tudi v soboto, 11. oktobra, se bo predvajala v naslednji vlogi. Predstava bo izven abonmala. Vstopnice so že v prodaji pri došnji blagajni v Operi.

OPERA

Četrtek, 9. okt. ob 19.30: Donizetti: »Don Pasquale«. Abonma red E. - Petek, 10. okt. ob 19.30: Offenbach: »Hoffmannove pripovedke«. Abonma red F. Vstopnice so že v prodaji.

Sobota, 11. okt. ob 19.30: Kogoj: »Crne maske«. Abonma red F. Vstopnice so že v prodaji.

Nedelja, 12. okt. ob 19.30: Donizetti: »Don Pasquale«. Izven in za podeželje. Vstopnice so že v prodaji.

OPROZARJAMO na nedeljsko izvenkončno opero Donizettijeve kom. Koroscem v »Don Pasquale« z Ladino hč. pela Maruša Patkova, doktor. je Janez Lepušček, notar Ivo Anžlovar. Vstopnice so že v prodaji v Operi.

FESTIVALNA DVORANA »SOCA«

Petek, 10. okt. ob 20. »Otrok - pies in min. ritmičnomimnima prireditelj z otroki pripravil Ziva Kraigher in Tina Plečič v okviru tečajev Pionirske knjižnice.

GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaja

Četrtek, 9. oktobra ob 20. Jus Kozak: »Balada o ulici«. Abonma Četrtek. Vstopnice so tudi v prodaji.

Petek, 10. okt. ob 20. Audrey: »Sole«.

Sobota, 11. okt. ob 20. C. Audrey: »Sole«.

Nedelja, 12. okt. ob 20. C. Audrey: »Sole«.

Ob 19.30. D. Dobričanin: »Clovek z Marsa«, komedija. Govorjenje v Starem trgu pri Ložu.

Ob 19.30. D. Dobričanin: »Clovek z Marsa«, komedija. Govorjenje v Starem trgu pri Ložu.

IZ ZALČA

KINO

Italijanski film »Streha«.

IZ ROGASKE SLATINE

KINO

Francoski film »Begunci«.

IZ PTUJA

KINO

»MESTNI«: italijanski film »Pisem mladosti«. Predstavi ob 17.30 in 19.30.

ZAHVALA

Iскreno se zahvaljujemo vsem, ki so našemu pokojnemu možu in očetu

JANKU BABNIKU

izkazali zadnjo čast in ga spremili na njegovi zadnji poti. Prav posebno se zahvaljujemo vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem skrbnim prijateljem in znancom, ki so sočustvovali z nami.

Prisrčna hvala vsem, ki ste ga obiskali, posebno hvala pa smo dolžni zdravniku dr. Graparju. Nadalje se zahvaljujemo gospodinu za poslovilne besede, duhovščini in članom čebelarke družine Vič.

Ljubljana, 7. oktobra 1958.

Zalujočji: BABNIKOVI

RADIO LJUBLJANA

Spored za četrtek, dne 9. oktobra 1958

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55 - 5.00-8.00 Dobro jutro (pisan glasbeni spored) - 8.30-8.40 Reklame in obvestila - 8.40-8.45 Naš jedilnik - 8.45 Poje zbor »Vinko Vodopivec« - 8.50 Malini ansambli v ritmu - 8.40 Potopisi in spomini - Ernest Schnabel: Intervju z našo zemljo - II - 9.00 Uro s slavnimi dirigenti in virtuozi - 10.10 Od arlje do arlje - 11.00 Zabavni potpourri - 11.30 Oddaja za cigibane a) Jus Kozak: Lučke b) »Pesmi za naše male...« (Obisk mladih pevcev z Vrtače) - 12.00 Venček slovenskih narodnih - 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Franc Mežani: Krompir v prehrani prašičev - 12.25 Popevke se vrstijo - 12.45 Manuel de Falla: Fantasia Boetica - 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila - 13.30 Emil Adamič-Kruno Cipci: Koroška suita - 13.55 Slovenske narodne pesmi poje Mariborski komorni zbor - 14.15 Turistična oddaja - Naš poslušalec čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 15.40 Na platnu smo videli: 16.00 Prijetne melodije z zabavnim orkestrom Alfred Scholz iz Salzburga - 16.25 Za vsakogar nekaj - 17.10 Glasbene uganke - 18.00 Četrtekova reportaža - 18.15 Radijski zabavni orkestri - 18.45 Radijska univerza: Sahara nekdanj in danes - 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 19.50 Tedenski notranje-politični pregled - 20.05 Četrtekove večer domače pesmi in napevov - 20.50 Spominu S. S. Kranjčevića (Ob 60-letni smrti) - 21.20 Johann Sebastian Bach: Pravi temperirani klavi - 22.15 Po svetu jazz - 23.00-24.00 Zabavne melodije.

II. program

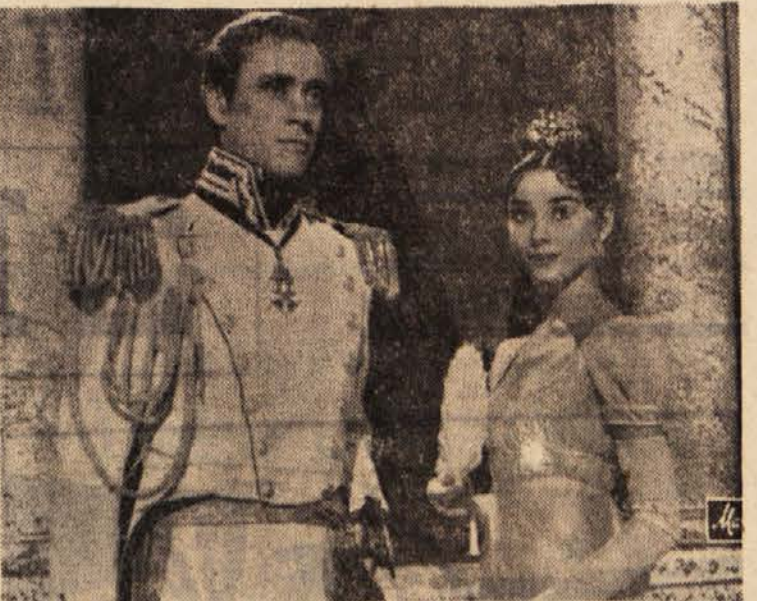
14.00 Od arlje do arlje - 14.45-15.00 Ljubljanska kronika in obvestila.

Spored za petek, dne 10. oktobra 1958

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55 - 5.00-8.00 Dobro jutro (pisan glasbeni spored) - 8.30-8.40 Reklame in obvestila - 8.40-8.45 Naš jedilnik - 8.45 »Ljubezenski sen« - 8.40 Ponovitev zabavne glasbene oddaje z dne 8. X. 1958, ob 20.00 - 2.40 Na Gorenjskem je fitno... (Pisan spored gorenjskih napevov) - 10.10 Dopoldanski koncert - 11.00 Za dom in žene - 11.10 »Pesmi poletnih večerov« - 11.25 V ritmu s plesnim orkestrom Kurt Henkeis - 11.40 Naši pevci s sporedom narodnih - 12.00 Robert Schumann: Pet skladb po narodnih melodijah za čelo in klavir - 12.15 Kmetijski nasveti Pavla Janež: Organizacija središč za predelavo sadja - 12.25 Logarski fantje pred mikrofonom - 12.40 Melodije iz ameriških filmov (Shane, Ivanhoe, Srečni časi, Prostor na soncu, Točno opoldne in Štirje sil) - 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila - 13.30 Oddaja iz koncertnih oper - 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo - Ivan Dolničar: Kako so Koronovi dobili krompir - 14.35 Iz sicerške orkestra Berlinskega radia - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame in obvestila - 15.40 Iz svetovne književnosti - Korneel Makuszynski: Samorotice - 15.00 Koncert simfoniskega orkestra BBC - 17.10 Znani pevci - znane popevke - 17.40 Umetne pesmi poje ženski zbor »France Prešeren« iz Kranjske p. v. Petra Ljparja - 18.00 Radijski leksikon - 18.10 Moderni ritmi - 18.30 Iz naših kolektivov - 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Z maljnim ansambлом Roberto Valentino - 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled - 20.30 Mojstraka dela koncertne literature (I.) Wolfgang Amadeus Mozart: Simfonija št. 41 v C-duru »Jupiter« - 21.05 Glasbena medigra - 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih - 22.15 Orkester Ray Anthony igra za ples - 22.30 Muzio Clementi: Sonata št. 2 v b-molu op. 40, 23.00-24.00 Zabavna in plesna glasba.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriško-italijanski barvni vstavilavision film

»VOJNA IN MIR«

L deli (po Tolstojevem romanu)

Režija: King Vidor. Igrajo: Audrey Hepburn, Henry Fonda, Mel Ferrer, Vittorio Gassman in dr. Predstave ob 15, 17, 19 in 21, 15 uri - Ob 10. uri matineja angleškega kriminalnega filma »Gospa, ki izginja«. Režija Alfred Hitchcock - 1938. Predprodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«: jugoslovanski film »Crni biseri«. Režija Tomo Janič v glavni vlogi Severin Belič. Tednik F. N. 40. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10. matineja istega filma po enotni ceni 20 din.

KINO »SLOGA«: slovensko-nemški barvni film »Dalmatinska svatba«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V Tednu otroka ob 10. uri matineja češkega barvnega filma »Nekoč je živel kralj« po enotni ceni 20 din.

KINO »VIC«: amer. barvni vstavilavision film »Umetniki in vzorci«. Režija Frank Tashlin. Igrajo Jerry Lewis, Dean Martin, Dorothy Malone, Shirley Mac Laine in Anita Ekberg. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. - V Tednu otroka ob 10. uri matineja Disneyevega risanege filma »Alica v rajščini« po enotni ceni 20 din.

KINO »TRIGLAV«

Nemški barvni film

»Lažni kapetan«

Tednik. V glavni vlogi Rolf Ludwig, Erwin Geschonnek, Eise Wolz. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjikrat.

Raznašalko (ca)

za raznašanje »LJUĐSKA PRAVICA« v jutranjih urah
za SENTVID sprejme takoj uprava »Ljudske pravice«

ZADRUŽNO TRGOVSKO PODJETJE

»SEMENA« - MARIBOR

obvešča vse kmetijske zadruge in osebne kmetovalce Slovenije, da ima na zalogi

VEČJE KOLIČINE

visokokvalitetnih semenskih žit

In to semensko rž »DREGER« in »PETKUS« po 45 din, semenski ječmen »PERAGIS MELIOR« po 45 din, semensko pšenico »U 1«, »TASILO«, »BAVARKO«, »BANKUTI«, »MONTANJO« in »KADOLŠKO«, vse po 47 din

Ta žita so semensko primerna, očiščena, razkužena, atestirana in plombirana, z visoko kaljivostjo. Z zamenjavo semen podjetje garantira večje hektarske donose, kateri so vsekakor nad 300 oziroma 400 kg po hektaru. Zaradi tega naj ne bo nobenega kmetovalca, da bi sejal slaba in nekvalitna žita. Podjetje dobavlja vsem zadrugam tudi razna

umetna gnojila

zato izkoristite izredno ugodne pogoje ter naročite semena in umetna gnojila takoj pri gornjem podjetju oziroma na telefon Maribor 26-48.

PRIPOROČA SE PODJETJE

»SEMENA« - MARIBOR

»AVTOTEHNA« - zastopstvo tujih firm
LJUBLJANA - CELOVŠKA C. 38

sprejme takoj

referenta

v sektorju za elektroproizvode (Bosch, Blaupunkt, Eisemann, Scintilla)

Potrebna kvalifikacija: Strojni ali elektroinženir s prakso v zastopniškem poslovanju.

Pismene ponudbe z navedbo dosedanjega delovnega naslovite na upravo podjetja.

3963

Komisija za uslužbenske zadeve OBČINSKEGA LJUĐSKEGA ODBORA KOPER

razpisuje naslednja delovna mesta za:

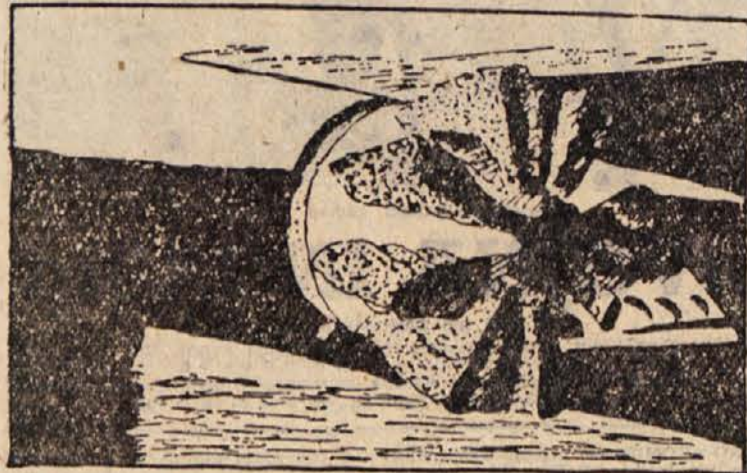
I.

1. NAČELNIKA ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO
2. PRAVNE REFERENTE
3. REFERENTA ZA PLAN
4. REFERENTA ZA TURIZEM IN GOSTINSTVO
5. ŠEFA POSREDOVALNICE ZA DELO
6. REFERENTA ZA EVIDENCO PRI POSREDOVALNICI ZA DELO
7. REFERENTA ZA KOMUNALNE ZADEVE
8. REFERENTA ZA URBANIZEM
9. GRADBENEGA INŠPEKTORJA
10. REFERENTA ZA CIVILNO ZAŠČITO

HRUPNI KOVINSKI

ZMAJI

Velika reaktivna potniška letala ne bodo smela pristajati blizu velikih mest

Bil je zmaj — pripoveduje pravljica — ki je žvižgal tako silovito, da je letelo listje z drev-

ja. Nekoč je to ustvarila človeška domišljija, zdaj pa se tak žviž in hrup uresničuje. Listje sicer ne leti z drevja, zato pa se dogaja še vse kaj hujšega: šipe pokajo ob silnem žvižganju kovinskih zmajev, sodobnih reaktivnih letal. Prebivalstvo blizu vlemestnih letališč ni v zavidanja vrednem položaju. Čeprav ljudje zapirajo okna in vrata, sili v stanovanje neznosen hrup reaktivnih motorjev. Vsakih nekaj minut vzleti ali pristane potniško letalo. Podnevi in ponoči. Pritožbe prebivalcev v okolici londonskega in drugih angleških letališč niso tako pogoste kot v ZDA, verjetno zato ne, ker v ZDA lahko občina preprečuje nizke polete v bližini naselij, medtem ko v Angliji lahko posreduje pritožbe le kak član parlamenta.

Strokovnjaki napovedujejo, da bodo že čez tri leta vzdrževala zvezo na glavnih progah izključno reaktivna letala. Doslej edino letalo, ki ne dela tolikšnega hrupa, da bi ne smelo vzleteti na newyorškem letališču, je angleški »Comet IV«. Se to jesen ga bodo vključili v redni promet. Pravijo, da bodo dovolili pristajanje tudi francoskemu dvomotornemu reaktivcu »Caravelle«, vprašanje pa je, ali bodo dali dovoljenje dvema ameriškim reaktivcema in ruskemu »TU-104«, ki naj bi vzdrževal zvezo med Londonom in Moskvo.

Na več evropskih in ameriških letališčih so že merili letalski hrup. Jakost ugotavljajo s tako

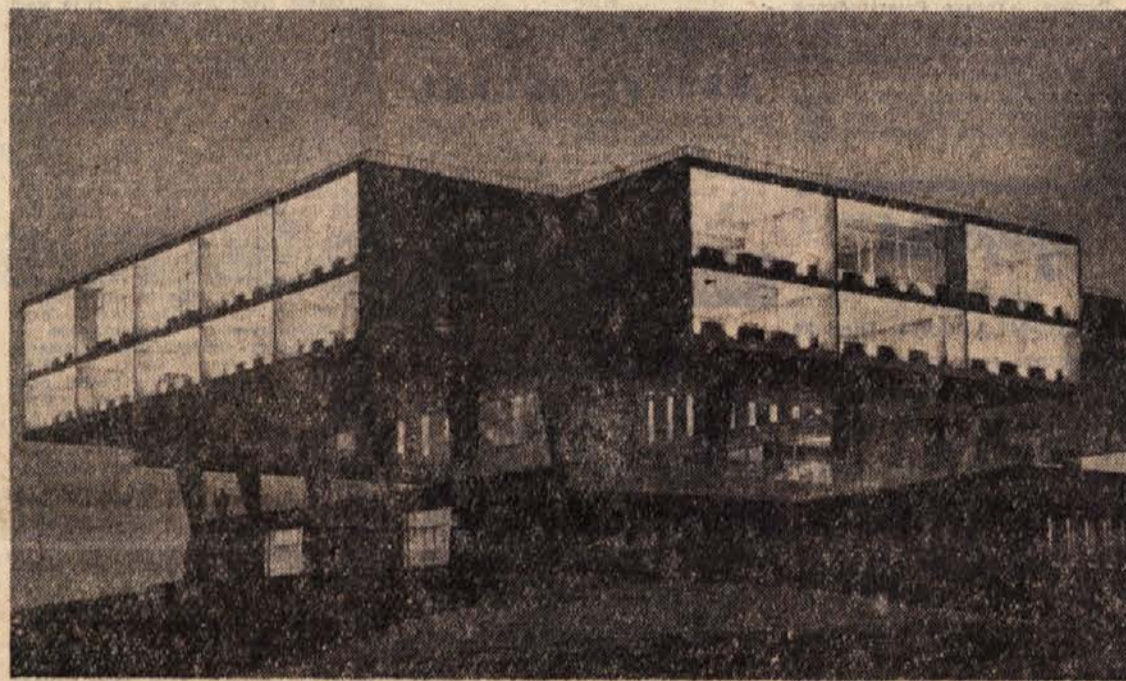
imenovanimi decibeli. Najnižji žviž ima 15 decibelov. Obračanje časopisnih listov dela hrup 35 decibelov, v povprečni gostilni je 55 decibelov hrupa, na vlemestni ulici 75, pri Niagarskih slapovih 95, med hudim grmenjem pa 115.

Čim močnejše je letalo, tem hujši hrup delajo njegovi motorji. Jakost hrupa prihaja najbolj do izraza neposredno za letalom ali pa v primeru, če človek stoji pod kotom 45 stopinj proti smeri poleta. Pod drugimi koti je hrup milejši.

Profesor Lighthill z manchesterke univerze je izdelal eksperimentalni mehanizem za ugotavljanje hrupa reaktivnih motorjev. Ugotovil je, da hrup nastaja pri mešanju zelo vročega zraka z okoliškimi hladnimi plastmi. Sprva ni nič kaj kazalo, da bodo ublažili to grmenje. Menili so,

da bi bila edina možnost, če bi zmanjšali moč reaktivnega stroja, s tem pa bi znižali tudi njegovo zmogljivost. Drugo možnost so ugotovili kasneje: zmanjšali bi hitrost reaktivnega sunka, vendar brez omejitve pritiska. To pa pri večini sedanjih reaktivnih letal ni mogoče.

Ugotovili so, da so najbolj neprijetni šumi z nizko frekvenco, ker jih je težje zadržati in prodirajo v stanovanjske in delovne prostore. Poskuse so delali s cevmi raznih oblik. Cevi so znotraj nazobčane ali oblikovane kako drugače. S tem sicer še niso popolnoma ublažili hrupa, spreminili pa so frekvenco. Višja frekvenca je ostala, globlji toni pa so občutno popustili. Samo ta postopek je uporaben pri vseh reaktivnih motorjih, zato so ga uveljavile že številne letalske družbe.

V državi Milwaukee se dolgo niso mogli sporazumeti, kakšen spomenik bi postavili padlim v drugi svetovni vojni. Nazadnje so se odločili za kulturni dom, v katerem se bodo sestajali invalidi, včlanjeni v umetniških in glasbenih krožkih ter v igralskih družinah. Posnetek kaže dom, ki je zanj pripravil načrte detroitski arhitekt Eero Saarinen

Ptičje skrivnosti

»Ptice so zame prav tako skrivnostne kakor zvezde,« je rekel neki ornitolog. »Ko jih bomo dodobra spoznali, se bo pred nami razgrnila kopica prirodnih skrivnosti.«

Pri pticah je vse podrejeno letenju, osnovni nalogi. Celotno njihovo življenje je namenjeno letenju. Sokol in sova imata tolikšne oči kot človek, pri drugih pa je eno samo oko težje od možgan. Nekatere ptice imajo dvojne veke; spodnje jim služijo za čiščenje zenice, kadar letijo v meglenih višinah.

Sova vidi v temi desetkrat bolje kot človek, sokol vidi kilometre daleč, žolna pa ima tako

dolg jeziček, da si lahko seže z njim na teme.

Ptičje dihanje s pljuči, zrak pa prodira skozi luknjice prav do kosti. To jim olajšuje polet. Narava je ptičjem odvzela zoba. Ti bi zahtevali močne čeljusti, spričo teh pa bi ptice težje letele.

Ptičje pero je glede na lastno težo ena najmočnejših struktur v naravi. Človeške roke bi morale biti osemnajstkrat močnejše, če naj bi sorazmerno s težo telesa izpolnile naloge vrabčjih kril.

Ptičje noge so verjetno najpopolnejše ogrodje na svetu. Nobeno letalo nima tako prožnih in trdnih koles, ki bi omogočale lažji, elegantnejši in varnejši pristonek kot ptičje noge.

Gnezda so tako oblikovana, da ni na mestu trditve, da so izdelana samo po nagonu. Poskusi kažejo, da zna ptič še v petem rodu življenja v kletki brez napake izoblikovati gnezdo. Za poskušnjo so gojili štiri rodove lastovk, ki niso živele v gnezdih, eno iz petega rodu pa so izpustili. Njeno gnezdo je bilo brezhibno.

Ptice imajočasne »zobe«, s katerimi prebijajo jajčno lupino. V primerjavi s človekom so ptičji naravnost nenasitni. Kraljiček pospravi dnevno štiri metre črvo. Mnogi pojedjo vsak dan precej več hrane, kot sami tehtajo. Selivke premagujejo izredne daljave, nekatere izmed njih preletijo vsako leto 13.000 km v vsaki smeri.

Naslovnik neznan

Revija »Der Stern« je zapisala, da berlinska pošta še vedno prejema pisma, naslovljena na Adolfa Hitlerja in Evo Braun. Poštari vračajo pisma pošiljateljem z običajno pripombo »Naslovnik neznan«.

RIO PRESENEČENJE V NEDELJO!

Drobne ZANIMIVOSTI

»TISE, POSLANCI SPIJO!«
Ko je v novozelandskem parlamentu govoril poslanec Yre, ki ima močan glas, se je oglašil predsednik skupščine s prošnjo, naj govori nekoliko tiše, ker bi nekaj poslancev rado spalo.

JAMES STEWART IN ZVOČNI ZID
Znan ameriški filmski igralec James Stewart, rezervni polkovnik ameriškega letalstva, je prejšnji mesec v reaktivnem letalu nad Kalifornijo prvi prebil tako imenovani zvočni zid. Dosegel je hitrost kakih 1120 km na uro.

MORILSKA BOLEZEN NA JUŽNI KOREJI
V poldrugem letu je na Južni Koreji umrlo za vnetjem možganske mreže nad 1900 ljudi. Ministrstvo za narodno zdravje je objavilo, da je bilo takih bolezenskih primerov doslej okoli 8500.

ZDRAVSTVENE IZKAZNICE
Prebivalci Zvezne republike bodo kmalu dobili zdravstvene izkaznice, na katerih bo zapisano vse o injekcijah, ki so jih prejeli, o boleznih, ki so jih preboleli od mladosti, krvna skupina in podobni podatki, ki bodo zdravnikom precej pripomogli v primeru nujne zdravstvene pomoči.

Rekrut, ki ga ni bilo

Leta 1939 je služil kadrovski rok Prosper Foulon. Hotel si je podaljšati dopust, zato je na občini prijavil rojstvo sina Henrija. Občina je o tem obvestila pristojno vojaško poveljstvo, ki je srečnemu očetu podaljšalo dopust za sedem dni. Nikoli rojenega Foulona pa so vpisali v matično knjigo in ga nedavno poklicali na nabor. Ker ga niso našli, so naročili očetu, naj pove, kje se

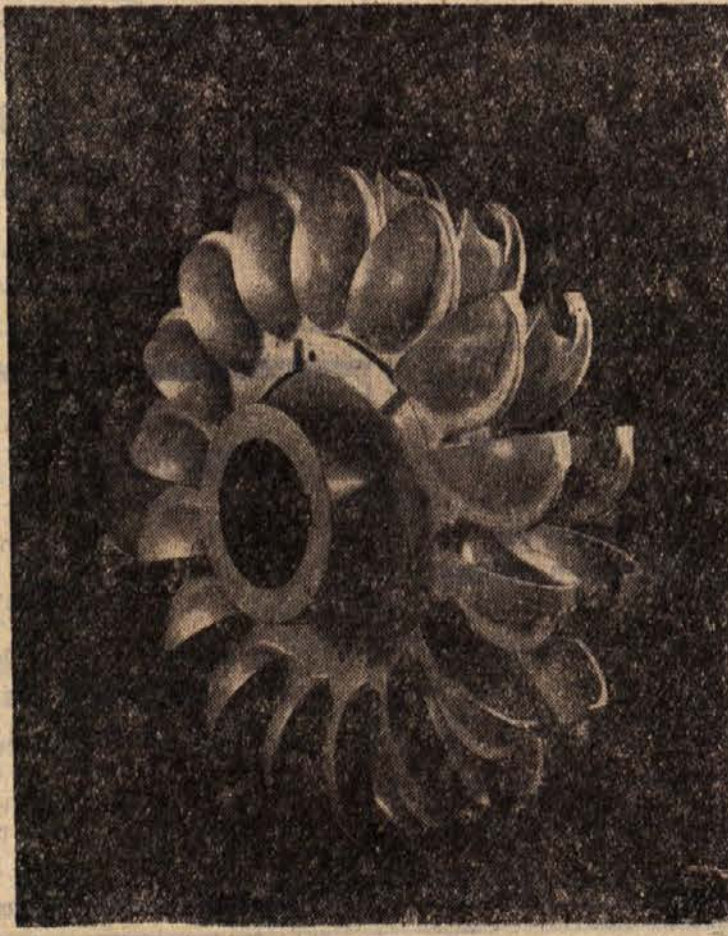
skriva sin, ki so ga medtem proglasili za vojaškega begunca. Oče Prosper je priznal nekdanjo ukano, zato je moral pred sodišče. »Vse to bi se vam ne zgodilo,« mu je rekel advokat, »če bi takrat prijavili rojstvo hčerke, ki ne bi prišla v vojaške spiske.«

Nepričakovano ODKRITJE

Dandanes se tehnika ponasa z močnimi vodnimi turbinami, katerih hidravlični rotacijski motorji poganjajo generatorje za proizvodnjo električne energije. Počasna mlinška kolesa, prvi vodni »motorji«, se nam zdijo smešna v primerjavi z novim tehničnim dosežkom. Turbino poganja vodni curek, ki udarja ob lopatice, naprava pa se naglo vrti. — Kako je nastala prva turbina, zdaj najsodobnejši hidravlični motor?

Bilo je l. 1860. Poletnega dne se je zgodilo nekaj, kar v resnici lahko velja za golo naključje, posledica pa je kaj ne navadna: iznajdba turbine.

Peltonova krava, ki se je pasla v bližini, je počasi prišla na rečni breg, da bi se napila.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

VREMENSKA NAPOVED

KADAR SE GANSI SELIJO S SKAL V NIZJE DELE GOR, SKEGA POBOČJA SE GLASI VREMENSKA NAPOVED: MOČNE PADAVINE S SNEŽNIM METEŽEM V VIŠJIH LEGAH.

ČE SE JUNKO ZAKOPLJE V SENENO KOPRICO, POMEMNI, DA SE NAPOVEDUJE NALIV Z MOČNIMI VETROVI.

Distributed by King Features Syndicate, 72

ZA DOBROLTO

BOMBA V FIZOLU

Jaša je kupal fižol, ki so ga zaplenili Nemcem, vendar ni bilo časa, da bi ga mešal, ker je tudi sam streljal po napadajočem sovražniku. Eden izmed nacističnih vojakov je prišel že tako blizu, da je vrgel v kotel ročno bombo. Se preden je eksplodirala, je Jaša podrl Nemca, nato pa se je vrgel po tleh. Bomba je eksplodirala, kotel pa je ostal cel.

»Ali ti je bomba razstrela fižol,« so ga kasneje vpraševali tovariši.

»Kje neki! Samo pomelala ga je.«

»Resničen model je, vedno ima zamudo.«

»Saj pravim, ko bo zrasel, bo šofer v kakem podjetju. Zdaj je razbil že peti avto.«

TUDI RELATIVNO

Prvi oficir na ladji »Cape Arcon« je stal na poveljniškem mostiču. Nenadoma ga je nekdo poklical. Obrnil se je in zagledal profesorja Einsteina v spalnici srajci in z brusnim čopičem v roki.

»Kaj pravite, ali se peljemo naprej ali nazaj?« ga je vprašal Einstein.

Prvi oficir, ki je že slišal za relativnostno teorijo, je odgovoril slavnemu fiziku: »S položaja, kjer stojim jaz, se peljemo nazaj, z vašega pa naprej. Če gremo v kabino, se bomo peljali nazaj, če se bom jaz spet posnetil svojim dolžnostim, pa naprej.«

»Aha,« je rekel znanstvenik in šel.